

Ks. Vanagélis

II metal

K. K.

A horizontal strip of four black and white portraits of the 1956 Nobel Prize winners in Chemistry. From left to right: James Watson, Francis Crick, Maurice Wilkins, and Rosalind Franklin. Each portrait is a head-and-shoulders shot. Watson is shown in profile, looking down with his hand to his chin. Crick is looking directly at the camera with a serious expression. Wilkins is smiling and looking slightly to the right. Franklin is smiling and looking towards the camera, holding a pair of glasses.

JAV delegatai Jungtinių Tautų konferencijoje Londone: senatorius Tom Connaly, buv. užs. reik. min. Ed. Stettinius jun., ponis Eleonora Roosevelt ir senatorius Arthur Vandenberg

būti to naujai statomo pastato pagrindinės atramos ir pamatas.

Kiek džiaugsmo tai davė mūsų širdžiai. Juk mes nebuvome išskirti, juk nepasakyta, kad tie visi laisvės šūikai netaikomi mums. Mes džiaugiamės be galo, nes kad daugiau už mus yra patyręs ant savo kailio nelaisvę ir smurtą! Mūsų tėvynė dar dabar kenčia okupaciją. Mes žinom iš savo patyrimo, kad mūsų broliai hermetiškai uždaryti, mažai girdi ir žino, kad pasaulio tautos buriasi ir vienijasi kovai prieš vergiją ir utoriją. Bet jie tiki, kaip ir mes. Jie kovoja visais būdais už savo laisvę ir nepriklausomybę. Mes turime ir privalome juos paremti, kiek mūsų išgalės leidžia. Tam turime ruošti ir būti pasiryžę. Neturime pulti į neviltį dėl paskutinių metų pasklidusių spaudoje ir girdimų per Šveicarijos radiją mums nepalankių žinių, kad einančios kalbos dėl Pabaltijo kraštų okupacijos oficialaus pripažinimo. Budėkim, atmetę visus

Petras Babickas

LIETUVAI

Niūri naktis nūn dengia Tavo veidā,
Tu — taip toli, nors, kaip širdis, — arti . . .
Nutilo kanklės . . . Laisvės saulė leidos:
Nykū. tamsu. grandinės ir mirtis . . .

O, Lietuva! Mes kieti, kaip granitas,
Negynėme Tave, kaip protėviai, oi, nel
Niūri naktis . . . Neaušta lauktas rytas . . .
Tu — pasmerkta, našlaitė, kalinė . . .

Bet bus dienal Sugrius vergijos uolos,
 Aidės padangė džiugesio garsais,
 Pakils Tu, šiandien skaudžiai parpuolus,
 Kai Tavo sūnūs laisvės žygin eis!

Zygiuosime į švintantį rytojų,
Skambės laukai nuo pergalės dainos . . .
Klausyk! Išgirs, šalie artojų,
Greit laisvės saulė Tavvie dienos!

Is Toli nuo ietynės"

kasdieninius rūpesčius; būkim pasirošę spontaniskai ir vieninagai pakelti balsą už savo krašto laisvę ir nepriklausomybę, užbėgdami už akių bet kurioms machinacijoms. Budėkim, bet nenuleiskim rankų. Turėkim viltį, kad jokios aplinkybės neprivers didžiųjų demokratijų sankcijonuoti jų pačių ne vieną kartą fiksuotą ir pasmerkta okupacijos smurtą. Jos išvėdė mūsų laisvę 1918 m., jos padės mums apginti ir atstatyti mūsų laisvę ir dabar. Turėkim viltį, kad
--

naujai statomas laisvės pastatas nebus pradėtas griauti tuojau, atli duodant vergijai ir sunaikinimui tiek milijonų laisvės trokštančių gyvybių. Ir pagaliau, reikėtų paklausti, ko verti būtų tie visi proklamuojami laisvės šūkiai ir ko vertos būtų žmonijos pastangos sukurti geresnį pasaulį, jei laisvės pasidarytų prekybos objektu. Turėkime kantrybės ir ruoškimės, kada ir mūsų tėvynė Lietuva bus pakviesta ir pašaukta į tų 51 tautos tarpą įnešti savo indelį, pridėti savo atneštą plytą prie to taikos rūmo — Jungtinių Tautų organizacijos. Ta organizacija turi pasireikšti, Anglijos ministerio pirmininko žodžiais, ypatingai užsienio politikos srity, pasidarydamas politikos svarbiausiu faktorium. Ta organizacija neturi panešėti į Tautų Sąjungą, kur atskiros valstybės varė ir toliau savo jėgos politiką, būdamas užinteresuotos ir vedamos vien savo egoistinių interesų. Tautų Susivienijimo organizacija turi išaugti į didžiulį medį, duodantį taikos, laisvės ir lygybės vaisius; turi išaugti į pasaulio vyriausybę, kuriai nusilenktų atskiros valstybės, kaip didelės, taip ir mažos, atsisakydamos nuo dalies savo suvereniteto. Ši organizacija turi garantuoti laisvę, tą elementarinę teisę, kaip atskiram žmogui valstybėje, taip ir atskirai valstybei tame tautų susivienijime. Kaip dideli yra šios organizacijos tikslai, taip ilgas ir sunkus bus jos kelias. Bet tai yra žiburys, vedąs žmoniją iš tamsos ir sunaikinimo. Ta organizacija yra taip pat mūsų viltis išsilaisvinti iš sprespaudos visiemis laikais. Būkim kantrūs, o tas laikas ateis.

D. Britanijas degelatai Jungtinu Tautu konferencijoj Londonē: Sir Hartley Shawcross, auklējimo ministris Ellen Wilkinson, uzs. reik. min. Ernest Bevin ir valst. min. Phillip Noel Baker

Printed with the permission of UNRRA.

ŽIBURIAI Leidėjai ir redaktoriai J. VAIDELYS ir J. VITENAS
Laikraščio meninė pusė tvarko dail., V. RATAS

Redakcija ir administracija: Augsburg-Hochfeld, Baltic Camp,
Lithuanian Committee / Printed by Haas & Cie., Augsburg

A. Vilainis

Metai vikingų žemėje

(Tęsinys)

10 valandų prie kastuvo

Rytas žvinta. Tetervinai ulba: „Parduosiu pacia ir ratus, pirkiau kalinius ir batus.“ Taip juos ciulbant girdėdavome ir žemaičių traukose. Ne vieno buvusio medžiojo traukė aki. „Puikus būtų kepsnys...“ murma vienas kitas senesnis. Turint taiklia aki, būtų galima pataikyti ir iš karško šautuvo. Bet, deja, dabar su šautuvais paskui mūsų eiles tik vokiečiai traukia. Mes apsiginklavę tik sunkiais kastuvais, kirviais, piūkiais. Mums kol kas tik tenka plauti medžius, rauti kelmus ir lyginti aikštes.

Diena prie darbo ilga. Dešimt valandų dirbdami, ir neskubėdami išvargstame. Nekantriai laukiame pietu, nekantriai laukiame vakaro. Lūžta, braška virsdami medžiai. Kalnai, uolos kartoja tą aidą. Kartais slapčia ir mes nuklystame į mišką. Čia dabar raudonuoja bruknės. Mums alkanėmis jos tikras skanumynas. Šauja po saujos, žiurėk, ir pilnas katiliukas. Vakare dažniausiai grįžtame pesti. Tokios

staigmenos mums nelabai malonios; trys keturi kilometrai, isvargus prie sunkaus darbo, nei žirdies, nei kojų nedžiugina. Sugrįžus prasima, noma „apell’ia“ (daiktu apžiūros). Skubiai pavalgoma ir pradėdama rūpintis poilsiu. Aišku, kėlima, gulima, popiečių pertraukas — vis, ka reguliuoja švilpukai. Mums atrodė, kad vokiečiai iš mūsų norėjo padaryti savotiškus automatus ar mūsų gyvenimui sudaryti tokias sąlygas, kad mes neturėtume jokio laisvalaikio kultūriniam darbui. Tik darbas miegas ir truputis maisto apsiginti nuo bado. Lietuvis kieto būdo. Jis lengvai neįveikiamas. Kai jis supykėdavo dėl dažnai beprasmiško darbo, staciai vokieciui pasakydavo: „Jūs neturite-tiek darbo, kiek mes galime padaryti!“

Dažnai, grįžtant iš darbo, sukskambėdavo daina. Liūdna, pilną ilgesio aidą kartodavo miškai ir kalnai. Skambėdavo daina ir barakuose. Mums rūpėjo mūsų gimtoji kalba, papročiai ir mūsų gimtoji žemė. Su vokiečiais mums nebuvo pakeliui. Atlikę sunkių dar-

bų, mes vėl būdavome žmonės ir lietuviai.

Pabėgimai

Su krintančiais rudens lapais dingio ir vienas kitas lietuvis. Kilo aliarmas. Vokiečiai mus išrikiavo, pasakė daug gaudinanciu ir bauginanciu dalyku. Mes žinojome ir rimtai nusiteikę tylėjome. Kartais būdavo, kad po tokiu „gaudinimu“ iš ryto žmonės ir vėl dingdavo. Pagaliau ir jie apsi-prato. Prašydavo tik, kad lietuviai Švedijon nebėgtų tuoj po „marketerio“. Dalykas nebuvo didelis. Tai buvo 42 cigaretės, dvi dėžutės degtukų ir vienas barzdai skusti peiliukas. Kas norėjo, ta pacia proga galėjo nusipirkti vieną ar dvi bonkas alaus.

Baigėsi žiema. Saulė kalnuose tirpė sniega. Medžių pumpurai brenė. Karklai pražudo kvapai žiedais. Buvome paciose Vėlyku išvakarėse. Su pavasariu laukėme ir nauju įvykiu. Greit ir čia galėjo pasidaryti karšta. Ir mums reikėjo apsispręsti. Karo atveju ir rus galėjo apginkluoti ir panaudoti karui. Kovoti prieš Vakarus, prieš norvegų išsilavinimą — ne, niekada! Dalis šiuo atveju pasirošė bėgti į Švediją, kiti ruošėsi prisidėti prie norvegų partizanų. Ejo nedidelis persigrūpavimas. Atsirado slapta organizacija ir štabas. Reikėjo užsimaskuoti. Juk prie kiekvieno mūsų dalinėlio buvo priskirti lietuviai moka vokiečiai, kuriuos mes paprastai vadindavome „nacių politrukais“.

Štabas paprastai posėdžiaudavo tuščiuose kambariuose. Išstatydavo sargybas, o kad kartais nebūtų „politruku“ iš netyčių užklupti, ant stalo pasidėdavo butelį, užkandį ir prisipildavo stiklinukų. Aišku, jei tuo atveju pasirodytų „politrukas“, stikluokai pradėtų tūstėti, ir, gal būt, jis pats būtų pakviestas prie stalo...

Paskutinis posėdis vyko už stovyklos — miške. Vienas, kitas iš baraku pradingo nepastebėtas. I susirinkima kai kurie atėjo su foto aparatais. Posėdis buvo taip inscenuotas, lyg čia esą žmonės būtų susirinkę Vėlyku proga nusi-fotografuoti. Lengva buvo užsimaskuoti nuo „politruku“, tačiau nuo savųjų nebuvo slepiamasi. Tad, kai popiečio metu išvyko apie keturiasdešimt vyrų, stovykloje buvo žinoma, kad jie negrįš.

r. Sepučio nuotr.

Augsburgo-Hochfeldo lietuviai eisenoj kolonijos gairė

Kelias į baudžiavą

Iš prof. Fr. A. Hayck veiko „The Road to Serfdom“ paruošė dr. B. Kalvaitis.

(Tęsinys)

Kodėl blogumai visuomet iškyla | viršų

Be abejo, amerikietiška arba angliška fašistinė sistema žymiai skirtusi nuo italų arba vokiečių modelių; neabejotinai mes galėtume tikėtis geresnio vado, prėjimas būtų įvykdytas be smurto. Tačiau tai nereiškia, kad šita fašistinė sistema galų gale pasirodytų daugiau skirtinga arba daug mažiau nepakenčiama, negu jos prototipai.

Yra stiprus argumentas tikėti, kad blogiausi totalitarinės sistemos pažymiai tai yra fenomenai, kurie vis tiek, anksčiau ar vėliau, atsiranda.

Kaip demokratinės valstybės vyras, pasiryžtas planuoti ekonominį gyvenimą, greitai susiduria su alternatyva pasidaryti diktatorium, arba atsisakyti nuo savo plano, lygiai taip ir totalitarinis

vadas greitai būna priverstas pasirinkti nesiskaitymą su įprasta moralė, arba nepasisekimą. Dėl šios priežasties su niekuo nesiskaita asmenys turi daugiau pasisekimo tarpe tokios visuomenės, kuri linksta į totalitarizmą. Kas to nemato, tas dar nesuvokia gylto tos prarajos, kuri skiria totalitarinę sistemą nuo Vakarų individualistinės civilizacijos.

Totalitarinės sistemos vadas privalo surinkti aplink save asmenis, laisvu noru pasirošiusius pasiduoti tai disciplinai, kuriai paklusti jėga verčiami visi likusieji piliečiai. Kad socializmas galima įgyvendinti praktikoje tik tais metodais, kuriuos patys socialistai peikia, tai yra supratę daugelis socialistų reformuotojų praeityje. Senos socialistų partijos buvo varžomos jų demokratinio idealų. Jos neturėjo reikalingo griežtumo atsieti pasirinktą tikslui.

Charakteringa, kad tiek Vokietijoje, tiek Italijoje fašizmas turėjo pasisekimą po to, kai socialistų partijos atsisakė pavartoti metodus, kuriems jos pačios prabėdė. Jos vis tikėjosi stebuklu, kad dauguma pati suras planą, visuomenei organizuoti. Kiti gi suprato, kad pagal planą veikiantioji visuomenė negali būti klau-

simo, ko nori dauguma, bet ko nori stipriausia grupė. Yra trys pagrindinės priežastys, kodėl tokia pažiūra, palyginti, panašiosma gausiūroms susidaro ne iš geriausių, bet iš blogiausių visuomenės elementų.

Pirma: juo aukštesnis atskirų individų išsimokslinimas bei išsisklaidymas, juo didesnis pažiūrų skirtumas. Norėdami surasti didesnį vienodumo laipsnį, mes turėsime nusileisti į tos visuomenės tarpą, kurioje vyrauja primityviausi instinktai. Tai nereiškia, kad dauguma žmonių turi žemą moralinį standartą, tai tik reiškia, kad didžiausią grupę žmonių, kurių vertė yra vienoda, sudaro žmonės su žemesniu moraliniu standartu.

Antra priežastis. Kadangi ši grupė nėra reikiamai didelė, kad sudarytų pakankamą svorį vado siekimams, ji stengiasi padidinti skaičių pritarukdama prie tos idėjos vis daugiau šalininkų. Ji turi įgauti palaikymą paklusniųjų ir besileidžiančių vadovaujama, neturintčių nuosavų stiprių įsitikinimų, bet pasirošiusių priimti kiekvieną iškeptą sistemą, kuri būtų pakankamai dažnai ir balsiai kalama į galvą. Tai būtų tie, kurių netvirtos ir neišsiaiškintos suformuotos idė-

Žvilgsnis į Kauną

Apie vidurnaktį kilo aliarmas. Dalis tų vyrų buvo sugrįžę, bet kiti buvo išėję ten, kur jau seniai per siena buvo pramintos pėdos. Ryta iš visų tik prieš kelias dienas išduoti ginklai buvo atimti. Išstatytos sargybos su šunimis ir kulkosvaidžiais. Prie kiekvieno barako stovėjo ginkluoti vokiečiai. Tada jau jie rimtai išutė pasakė, kad, jei įvyks pabėgimai, jie atsiskaitysia ne tik su mumis, bet ir su mūsų giminėmis Vokietijoje. Tai buvo rimtas argumentas. Pabėgimai nesikartojo. Nes nė vienas nenorėjo pakenkti nei čia esantiems draugams, nei esantiems Vokietijoje.

Jie bandė dar ir provokuoti. Majoras, pasišaukęs viena kita lietuvi, kalbino už grašius, už kryžius ar žadama laipsnį išduoti savo draugus. Svarbiausias jo uždavinys būtų kalbinti vyrus pabėgimui. Tokiems atsiradus, užrašyti jų pavardes ir perduoti vokiečiams. Tokiu parsidavėliu neatsirado. Jie kaip tik visa tai papasakojo tiems, kurie tuos pabėgimus organizavo. Majorui buvo iškirstas pokštas. Vieną dieną atėjo pas jį vienas jo verbuojamų agentų ir pranešė, kad toks ir toks pilietis rengiasi pabėgimui. Pusvalandžiui praėjus, atėjo kitas ir su patenkintu veidu pasakė: „Ponas majoro, jau paukšti pagavau!“ Majoras net atsisistojo. „Kalbinau visus, bet vos vienas atsirado!“ Ir jis iškilmingai padėjo kortelę su pavarde. Majoras susiraukė. Ten kaip tik buvo užrašyta jo pirmiau atėjusio „agento“ pavardė. Tuo metu agentas agentą apskundė majorui. Kažin, ar jis suprato, bet kaltininkų daugiau nebeieškojo.

Tuo pačiu metu pabėgimai vyko ne tik pietuose, bet ir vidurinėje Norvegijoje, kur buvo lietuvių darbo daliniai.

(Bus daugiau)

Liudas Dovydenas

Motulei prie židinio

Menu aš tavo, motinėle, naktis ir vakarus gražius, kai sekėm tavo pasakėlę ir glaudėm prie tavęs pečius.

Prie mūsų židinio mažytio liepsnosio kaitri ugnis; regėjom klonaus lekiantį vėčius ir bryrant žvaigždes per naktis.

Tu mums kalbėjai apie sesę su žalia vario viedreliu, kaip ji iš upių ledą nešė kalnelio vieskeliu slidžiū.

Kaip vargšė sesė iškeliavo į šaltus tolimus kraštus ir, gulbės sparną pasigavus, skrisdė paskrido į namus.

Kaip senas tėvas varluos klevo rymojo laukdamas sūnaus...

Ir — nesusilaukęs — iškeliavo platybėn mėlno dangaus.

Bavarijoi nūn, motinėle, menu tuos vakarus gražius; kai sekėm tavo pasakėlę ir glaudėm prie tavęs pečius.

jos gali būti lengvai pakreipiamos, kurių aistros bei emocijos gali būti lengvai sukeliamos. Šitokie užplodo totalitarinės partijos reikiamas eiles.

Trečia priežastis. Kompaktinės pakalikų grupės sudarymui vadas turi panaudoti paprastą žmogišką silpnumą. Atrodo, daug lengviau yra žmones užimponuoti neigiama programa, pvz., prieš neapyan-ta, pavydu tiems, kurie geria gyvena, negu teigiamais daviniais.

Priešingumai tarp „mes“ ir „jie“ yra konsekvenciškai panaudojami, kurie siekia sujungti didelę masę. Priešas gali būti vidaus, kaip kad žydas Vokietijoje arba „kuklak“ Rusijoje. Arba jis gali būti išorinis.

Kiekvieni atveju šitokia technika turi didelę pirmenybę, nes vadi palieka didesnį veikimo laisvę, negu duoti kūrį nors pozityviu programa.

Pirmynėiga totalitarinės grupės ar partijos ribose daugiausia priklauso nuo nurodymų amoralinių dalykų. Principas, kad tikslas pateisina priemones, kuris individualinės etikos yra laikomas kaip visokios moralės paneigimas, kolektyvistinė etikoje virsta neįveigiama aukščiausia taisykle. Pilna žodžio prasme, kolekty-

vistui nėra nieko, ko jis negalėtų padaryti, jei tikrai tarnauja „visų“ gerovei. Tai yra jam vienintelis kriterijus, to, ką jis turi daryti. Jei kartą jau sutinkame, kad indidvas yra tik priemonė, tarnaujanti aukštesnio vienetui, vadina visuomenei arba tautai, tikslams, tai dauguma totalitarizmo pažymių, mums sukeliančių pasibai-sėjimą, seka kaip neišvengiama būtinybė.

Kolektyvistinio akimis žiūrint, intolencranija ir brutalus nepakutimas nuomonių skirtingumui, išdavimas, šnipinėjimas, visišką nesiskaitymas su atskiro individo gyvenimu bei laime yra esminiai ir neišvengiama dalykai.

Aktai, kurie sukelia mūsų jausmų revoliuciją, kaip priešingo nusistatymo žmonių sąjūdas, senių bei ligonių žudymas, yra laikomi vien tik tikslingumu dalykais. Priverstinis iškėlimas bei išvežimas šimtų tūkstančių pasidaro priemonė, pripažįstama „visų“, išskyrus pačias aukas. Todėl, norėdama būti naudinga totalitarinės valstybės tvarkyme, žmogus turi būti pasirošęs lauzyti kiekvieną moralinį dėsni, kurį kada nors žinojo, jei tai reikalinga šiekiant nustatyto uždavinio.

(Bus daugiau)

Kaip mes atsiradom Vokietijoje

Lietuvą skaudžiai palietė pirmasis ir ypač nuniokojęs šis, antrasis, pasaulinis karas. Ypatingas tautos daliai išsklaidyta po visą pasaulį. Daugiausia lietuvių buvo atbloškta į Vakarų Vokietiją. Įvairiais sumetimais vietiniai ir kai kurie kiti žmonės, norėdami pakenkti nelaimėn patekusiems lietuviams, ima jiems prikašioti, kad jie esą naciai ar atbėgę čia ieskodami nacių užtarimo.

Gerai pažūrėkime, kaip šio karo metu lietuviai atsirado Vokietijoje. Juos galima sugrupuoti į keturias kategorijas.

Pirmoji kategorija — tai vokiečių sugauti ir prievarta atvežti Reicho darbus ar į vokiečių kariuomenę paimti lietuviai. Vokiečių kariuomenė okupavus Lietuvą ir atvykus vokiečių civilinei valdžiai, prasidėjo darbininkų verbavimas į Reichą. Lietuviai nekada bičiulystės vokiečiams neautė. Jie juos gerai pažino iš trejų metų pirmojo pasaulinio karo okupacijos. Anot tos lietuviškos pasakos, ir musės iš Lietuvos bijo lėkti į Rūsų, nes lietuvis į dubenį įkrišusį musę pasėmęs pilnu šauksmu išpila, kad ir kitos musės paėda, o vokiečiai iš dubens išimla musę pirma nučiulpia ir tik tada numeta. Taigi kiekvienas lietuvis tokio nučiulpimo vengė. Vykli iš pasiaukojimo taip pat niekas nenorėjo, nes buvo aišku: jei vokiečiai laimėtų karą, tai lietuviams gyvenimo nėra. Dėl to nuo pat pirmos dienos kiekvienas lietuvis turėjo aiškų nusistatymą: į Vokietiją darbus nevykti. Nacių okupacinė valdžia paskelbė atsisaukimus, raginančius lietuvius savanoriškai vykti darbus į Reichą. Jokių rezultatų. Tada ji griebsė prievartą. Naudojo visokiausias priemones, kokias tik išmanė. Gaudė žmones miesto gatvėse. Kitą kartą vidurnaktį į ininkai apsupa kurį nors miesto kvartalą ir, eidami iš namų į namus, beldžiasi į duris, žadina gyventojus ir, radę darbių tinkamus, išsiveda ir išveža į Vokietiją. Kitą kartą apsupa teatrą, kiną ir išninančius darbus tinkamus vyrus bei mer-

gaites paima. Panašiai apsupdavo net bažnyčias. Visais tokiais atvejais kildavo panika, žmonės bėgdavo, slėpdavosi. Jauni vyrai ir mergaitės išitus mėnesius neišsivadavo iš namų į gatvę, ar tiesiog išvažiuodavo į ramesnį užkampį. Tačiau daugelis buvo sugauti, daugelis čia Vokietijoje nuo bombardavimo bei kitų priežasčių žuvo. Kiti, išdirbę čia 2 — 4 metus, dabar gyvena Vokietijoje. Šiandien jie tų pačių vokiečių, drauge su visais svetimšaliais, yra nekenčiami, ieskoma priekabių, kad kaip nors nusikratyti.

Toliau, jauni vyrai buvo verbuojami į vokiečių kariuomenę. Jei į darbus lietuviai nenorėjo vykti, tai tuo labiau niekas nenorėjo stoti į vokiečių kariuomenę, ypač kariauti už jų interesus. Po kelių bandymų šaukti savanorius vokiečiai ėmėsi įvairių prievartos priemonių. Buvę Sovietų Rusijos, kai ji buvo okupavusi Lietuvą, kariuomenės lietuviai, bėgantieji į namus ar paimti į nelaisvę, buvo priversti likti: toliau kariuomenė ir tarnauti vokiečiams. Kitus šaukė savanoriais ar skelbė mobilizaciją. Kai niekas nėjo, gaudė panašiai, kaip darbininkus. Negalėdami sugauti didesnio kiekio laisvųjų vyrų, bandė imti į kariuomenę vietos policijai tarnaujančius lietuvius; kai tie, apie tai pajutę, mesdavo tarnybą ir slapstydavosi, suimdamo jų šeimas. Šiais ir kitais būdais vokiečiams pavyko, tiesa, ne taip dideliu skaičiumi lietuvių vyrų užtiklioti vokiečių karių uniformą. Buvo bandyta uždegti tamsių kalnietų, atseit sudaryti lietuvių ginklo dalinius, tačiau lietuviai tam kategoriškai pasipriešino, ir per visą laiką jokio lietuvių ginklo dalinio nebuvo sudaryta. Šiandieną dauguma tų per prievartą vokiečių kario uniformą dėvėjusių lietuvių yra Vokietijoje. Baigta jiems ir pasiteisinimo nėra. Tai tikri nacių bičiuliai, net kariau už vokiečius! „Importierte Nazis“, kaip raus Muncheno laikraštis. Kokia gyvenimo ironija!

Prie prievarta išvežtųjų reikia prisikirti kalinius. Tolinis kiekis

nacių rezimas lengvai rasdavo apkaltnimus įvairiems, net labai padoriems lietuviams. Jais pripildė kalėjimus ir koncentracijos lagerius. Daugelis buvo nukankinti ar badu numarinti. Kiti išliko, dabar Vokietijoje. Vokiečiai ant jų pyksta, kad tai našta jiems. Bet ką jie vokiečių tautai bloga padarė?

Antroji kategorija Vokietijoje esamų lietuvių yra evakuoti. Jie čia pateko vykstant vokiečių kariuomenės atsitraukimui iš Lietuvos. Vokiečių kariuomenės atsitraukimo metodai garsūs visam pasauliui. Tik dėka tai aplinkybių, kad tasai atsitraukimas per Lietuvą ejo pakrikusiai, dar galėjo išlikti dalis krašto galutinai neišnaikinta. Pa ranka pakliuvę vyrai ir moterys buvo išvaryti kasti apkasų, ir taip kasė, kol pasiekė Vyslą, net Oderį. Nuplyšę, be pinigų, dauguma be šeimos, palikę tėvus, žmones, vaikus.

Kiti buvo evakuoti kaip tarnautojai, turėjo lydi iš Lietuvos evakuojamas šeimoms. Varyti vokiečiams gyvulių ir t. t. Vokiečių jie čia dabar nemėgiama, kartu su visais kitais svetimšaliais.

Trečia kategorija tai lietuviai atbėgę gelbėdami savo gyvybę. Ar jie bėgo savanoriškai? Paliki visą savo turtą — ūkininkui žemę, miestelėnui namus, amatininkui įmonę, inteligentui užsiėmimą ar tarnybą, palikti savo gimines, daugeliu — savo tėvus ar šeimą, palikti savo kraštą ir laisva valia bėgti svetur... kažin ar taip gali galvoti sveiko proto žmogus?

Kodėl lietuviai bėgo? Bėgo nuo karo veiksmų, bėgo nuo užslenkančio teroro. Kad jis neišvengiamai ateis, buvo visiems aišku. Juk daugelis savo vardus buvo matę 1941 m. paruošiuose antrosios deportacijos sąrašuose. Dėl to, kas suspėjo ir kas nors kokias priemones turėjo — bėgo.

Kodėl dauguma į Vokietiją bėgo? Tai jie naciai ar jiems priaučiant? Ne! Kiti pasirinkimo nebuvo. Tiesa, kai kurie bandė žvejti laiveliais Baltijos jūra bėgti į Švediją, bet vos vienas kiti pasiekė krantą, kitus priguldė Baltijos bangos. Į Vokietiją bėgdami daugelis dar tikėjosi be sustojimo patekti į Šveicariją ar net JAV. Kurie bėgo pirmiaisiais karo metais, likrai daugelis į minėtus kraštus pateko. Kiti bent tikėjosi greit pa-

tekti į anglų bei amerikiečių išlaisvinimą, nes aiškiai visi matė, kad vokiečių frontas įra, ir Vakarų Sąjungininkai nuosekliai eina pirmyn. Dėl to, kas tik galėjo, važiojo į Vokietijos vakarų pasienį ir neapsiriko. Lietuva dabar teriojama, žmonės tremiami, kalinami, žudomi, turtas grobiamas, o čia į Vokietiją atbėgę sulaukė amerikiečių bei anglų išlaisvinimo ir globos, bent ligi šiol!

Ketvirta kategorija Vokietijoje esamų lietuvių tai repatrijavusieji. Mat, šalia vokiečių repatrijavusių didžioji dauguma repatrijavų grįni lietuviai. Ar jie naciai ar gal jiems priaučiant? Didžioji dauguma, ne. Toliau nesunku atskirti. Repatrijavusieji vokiečiai gyvena su vokiečiais ir jų asmens dokumentuose pažymėta jų tautybė. Tuo tarpu šito likimo lietuviai tik likimo aukos. Visi gerai pamenama, kaip tų repatrijavų vyko. Daugelis repatrijavos iš kalėjimų. Jie buvo suimti ir paskirti sunaikinimui. Tai giminės ir artimieji šeimos nariai davė didelių kyšių vokiečių repatrijavos komisijoms nariams, kad jie padarytų netikrus dokumentus, įrodančius vokišką kilmę. Jei negalėjo „suvokielinti“ šeimos nario, pav. vyro ar žmonos, tai „suvokielindavo“ tėvą ar motiną ar bent senelį ar bobutę. Taip gelbėjosi

daugelis miškuose besislapančių nuo bolševikų suėmimo ar jų, kurie buvo tokiam pavojui, kaip buv. nepr. Lietuvos policininkai, šauliai, inteligentai, didesnio turto savininkai ir pan. Juk jie tik savo gyvybę gelbėdami, o ne dėl kokių naciams simpatijų už aukščiausią kainą perkosi galimybę pabėgti nuo bolševikų. Ir Vokietijoje gyvendami, nors buvo labai spaudžiami, jie neprimė vokiečių pilietybės, liko, kaip ir buvo, iškimi lietuviai.

Iš to, kas anksčiau paminėta, seka aiški išvada, kad lietuviai absoliutiškieji daugumoje Vokietijoje šio karo metu atsirado prieš savo norą, o ne dėl kokių nors simpatijų vokiečiams ar tuo labiau naciams. Bendrai imant, lietuvių sąvoka yra antitezė nacio sąvokai. Tuo būdu, jei kas drįsta lietuviams prikišti, kad jie yra naciai ar jų simpatikai, tas piktai tylėtojas iš žmonių, visiškai be savo kaltės patekusių į nelaimę.

Nacizmo užsiėmimas rytuose pasidaryti sau erdvės visiems gerai žinomas. Lietuva turėjo būti pirmoji šitos jų politikos auka. Tad nejaugi lietuviai patys būti siekė savo sunaikinimo. Jei tokių būdų buvo, tai jie jau ne lietuviai. Eriukai juk niekad nebus skerdiko šalininkai ir bičiuliai.

Stasius Būdavas

Erikos saulėtekis

Is ruosiamo romano

„Žmonės be namų“

(Tęsinys)

Ir išlenka jis į kambarį su visu maišu. Jo panosėj kaba didelės, išsėję lašas, Hansas išsitraukia nosinę ir nusišluosto.

— Iš tikrujų, man jau metas namo. — Mankus palieka sofą, eina prie apsiausto ir atsisveikina.

— Palauk, aš tave palydėsiu, — eina Erika paskui jį į prielangę.

Ir ji lydi jį žemyn, tvirtai įsikibusi į jo parankę, bijodama pargrūti, nors šiuos laiptus ji pažįsta daugiau kaip šešeri metai...

— Iki pasimatymo, Erika. Aš vėl kada nors užbėgsiu.

— Ne kada nors, bet rytoj. Neužmirši?

Jis nušokuoja laiptais žemyn, o ji vėl grįžta į kambarėlį, lėta ir apsiniaukusi, kaip rudens debesėlis. Mažame peciuje jau traska ugnis. Vargšas Hansas! Jis pakūrė ugnį ir tuo pačiu metu baigė malcas iš maišo kratyti.

— Matai, Erika, dabar jau bus šilčiau. Na, o kaip malcos? Pažiūrėk. Juk gana sausos, ar ne? Palauk, aš tau kėdę prie ugnies atnešiu.

— Nereikia, nereikia, sėdėkit jūs ten vienas, — atsisakabinėja Erika.

— Bet kas tau yra? Tu šiandien tokia...

— Ak, pone Hansai, aš jau kelis kartus prasiau, būkit jūs geras, ne vadinkit mane, „tu“... Kodėl jūs manes neklausot?...

— Hanso veidas šoka raudonis, ir jis nedrąsiai, kaip sugėdintas kūdikis, kis, vappa:

— Taip, taip... Bet aš nesuprantu, atleisk tu man, gal aš ką negero...

Ir atsisėda jis ant žemos kėdutės, pasilenkia truputį į priekį, su spaudžia galvą abiem delnais ir tyli. O Erika krinta į sofą, suriečia kojas po savimi ir sklaidinėja gramatiką.

Peciuje zvyzia ugnelė ir ryja malcas, atneštas iš amerikiečių viralinės. Hansas dirba pas amerikiečius, kopa jo nuo ryto ligi vakaro malcas, tris kartus gauna sočiai pavalgyti ir dar cigarečių. Kartais koks gerasirdis kareivis net visą pakutį padovanuoja. Juk tai nesvie. Tikslas pelnas. Paskui jis eina namo ir, niekam nematant, į savo maišuką įsmeta malkų glėbėlį.

— Erika, o kaip tau su valgymu? Ar užtenka? — pakelia jis galvą.

— Juokingas klausimas. Ir kas gi šiandien persivalgo? Bet jūs man nieko neneškit, o šio tarpu soti, visai soti.

— Gal būt... Atsiprašau, aš dar

paklausiu. Šitas užsienietis, kuris ką tik išėjo, kas jis toks — lenkas, ukrainas?

— Arabas...

— Bet jie vagia, tie užsieniečiai. Kartais, girdėt, net apiplėšia...

— Kas? Lietuviai? — numeta ji gramatiką iš sofos kampa. — Ka jūs pasakėt?

— Aš nežinau, lietuviai ar kiti. Juk jie visi vienodi...

— Jei nežinot, tai ir neprasima. nykit...

— Bet vis dėlto jie mus apiplėšia. Kiek jie suvalgo.

— O jūs ar neapilėšėt jų? Ar ne jūs pusę Europos elgetom išvartė? Kaip jūs drįstat užpulti žmogų, kurį aš taip gerbiu, vertinu...

Vėl šoka raudonis į Hanso veidą. Jis pastumia kėdutę ir prisitina pries jos. Jis pabudo iš savo lėtumo, ir jo balsas dreba:

— Erika, ar tu pagalvoji, ką darai? Tu čia gimusi ir augusi, juk tu Vokietijos duktė. Kaip tu...

— Ak, nekabėkit jūs daugiau man apie Vokietiją. Na, sakykit, kas yra šiandien ta Vokietija? Ką padarėt jūs iš jos, — jūs, kurie rėkėt, kur stėt, žiebt nepaykanta prieš visus kitus?...

— Ak, kam čia dar kalbėti! Palikit geriau jūs mane ramybėje. Aš esu šiandien pat pavargusi...

— Matau, tu nori mane išvaryti...

— Aš jūsų nevarau, bet jūs pats turėtumėt susiprasti...

Jo veide didelis gaudulys, Vargšas Hansas, tas vyras, kuris dirba kaip jautis Jis tiesia jai abi rankas ir norėtų ilgai, ilgai atsisveikinti. Bet ji visa suspurda, ir jos smukšūs pirštai greitai išslysta iš stambių vyro delnų.

Lėtai prasiiveria durys, dar lėčiau užsiveria. Erika dirsi, kaip jo sunkios kojos mūna laiptais žemyn. Bet kas ten yra? Jo žingsniai stauga sustoja ir nutyta. Erika pakelia galvą ir susirūpina. Ar jis tikrai nesumanys dar sugrįžti? Taip, jis lipa vėl atgal, aukštn, klapena į duris ir, nelaukęs kvietimo, praveria jas:

— O kažin, jeigu aš taip imčiau ir kurią dieną tau anglių atneščiau? Žinoma, ne kokios ten tos anglys, bet vis dėlto anglys. Labai kaitriai dega.

Ji nieko neatsako, tik susimąsto. Taip, anglys būtų neblogai. Hansas dabar patenkintas, vadinai, ji nedrąžia. Ir pro durų tarpelį jis taria paskutinius žodžius:

Gerai, aš poryt atnešiu. O gal net ir rytoj. Iki pasimatymo, Erika...

Po kelių dienų Mankus gavo jos laiška.

Mano mielas Užsispyrėli, jau baigiu savaitę, o Tavęs ne kvapo. Aš nesistėbiu, nes Tu mane prie to jau pripatrinai. Bet vis dėlto turėtumėt numanyti, kad šiomis dienomis esu vieniša,

labai vieniša, ir, tur būt, suprantai, kad esu Tavęs labai reikalinga. Šį šeštadienį norėčiau su Tavimi į kiną nueiti. Girdėjai, gal būt, ten rodoma „Jos pirmasis sirdies saulėtekis“. Būtų gerai, jei ateitumėt manęs pasiimti, bet jei negalėsite, eik tiesiai prie kino, ten mane rasi ant laiptelių. Beje, būčiau užmiršus, turiu jau geroką kurio atsargą, ir mano kambarėly šilta kaip per Sekmines. Tas kvailukas, suprantai. Hansas, vakar net anglių maišą atitėmė. Šią žiemą juk tai tikras auksas.

Ak, Petrai, ar dar reikia Tau sakyti, kad džiūstų iš ilgesio. Tu negali įsivaizduoti, kokia sausra mano sielą džiovina. Mielas, sulaužyk tą savo ledinę kietybę ir atnešk mano truputėlį savo širdies rasos. Erika.

Tą vakarą jis pas ją nesiskubino. Norėjo vienas pats pavaikšioti pasnigiuojame mieste ir pasidžiaugti lengvute žiema. O paskui nueis prie kino ir ten ją ras. Miesto sode dauzėsi vaikai, gaudė jie vienas kitą aplink nedidelį ežerėlį ir čirškė kaip žvirbliai. Čia pat, aukštai pasikėlę, židūroje metaliniai karaliai, rašytojai, kompozitoriai ir veikėjai; jie buvo rimti ir susimąstę, galvas ir pečius apsikloję balto sniego kalniukais.

I. Zitkevičius

Kaip marių tolumoj mažutis

žvejo luotas
Vis jungias su krantu minties
gyva gija,
Supratome: tik laisvės vainai.

kuotas
Lietuvius rado prasmę buityje!

Poetas dega savo ir visų tautiečių horu grįžti į tėvynę, bet mato- tragišką žmogaus bejėgiškumą; todėl malduoja kreipiasi į Dievą:

O, Dieve! Maldaujam Tavęs,
Visagali —
Pažvelk į mūsų širdį, į sielos
gelmės...

Ir viltį, ir skausmą, ir tremtinio
dalią

Į Tavo rankas atiduodame mes...

Žiūrint į rinkinį grynai iš literatūrinės pusės, autoriui galima daug ką ir prikišti. Jo eilėraščių poetinis lygis ne visur stovi reiklamoje aukštumoje. Žymu retorikos bei manieros, Vietomis skaitytas bandomas sugestionuoti pigiomis priemonėmis:

Jei tave kas kankins,
Tyčiosis,
Skriaus,
Tik juokis ir tylėk,
Bet nesišauk, nesikark
Ir, pagaliau, nesišauk,
O kur nors pamiškėn
Ar paupin pabėk,
Nusišypsok ir... nusišypsok!

Šitokie eilėraščiai, pirmą kartą skaitant, atrodo gana efektingi, bet vėliau jų įspūdis blunka ir jie greit nusibosta. Poezijos juose nerandame. Taip pat nerandame poezijos ir populiarioje „Karių dainoje“ (Pajūriais, pamariais), išskyrus gal vieną eilutę — „Kelias tolmas, bet mielas“. Kas kita „Nauja daina“ (ji taip pat jau gerokai išpopuliarėjusi):

Praeis audra, nušvis dangus
paniuręs,
Nušvis artojo veidas po audros:
Jis grįš prie žagrės, o žvejys —
prie burių,
Tėvynės vieškeliai kūrybos žygi
gros...

„Toli nuo tėvynės“ — pirmas spaustuvėje spausdintas eilėraščių rinkinys, pasirodęs lietuvių išveikos tarpe. Nors jis kuklus, bet skaitytojui mielas.

kiau. Kai mano brolis mirė koncentracijos stovykloje, paskui dar suėmė mano sesers vyrą...

Salėje susiglaudė šviesa ir sustemo. Ekranu tuoj išsiliėjo švelni rožinė spalva, ten kažkas papylė saują gėlių, šokinėjo jos kaip gyvos, tos gėlės, paskui subėgo į vieną eilę ir pasidarė žodžiai: „Jos pirmasis širdies saulėtekis“.

Liūliavo muzika, o ekrane dabar siūbavo žallo ežero vandenys. Ten judėjo laivelis ir nešė mergaitę, nugrimzdusią patčioj svajonių saldybės. O ji, tas gražus pasaulio žiedas, su ramunių vainiku ant lininių kasų, plaukė į saulę.

Ir kilo ji, ta saulė, žengė pro mažus debesėlius ir žiūrėjo vis į mergaitę, kurios širdis kvėpavo mielos ilgesiu ir kuri norėjo gyventi, gyventi be galo...

— Petrai, aš pradėsiu verkti. Tu nesijuok, kartais aš tokia kvaila. Jis tik pasilenkė prie jos ir tyliai pakaužėdė:

— Erika...
— Mano saulėteki... — atsakė ji.

O tame laively atsistojo mergaitė, jos nuogos rankos pakilo kaip dvi gražios žiedų šakos, jos nusiėmė ramunių vainiką, siūbavo ji į šalis, sveikino saulę, dangų, sveikino žallo ežero platybę.

(Pabaiga)

Petro Babicko daina išveivijoj

Poetas negali nedainuoti. Jei dainavo jis laisvoje tėvynėje, jei troško jai šviesesnio rytojaus ir nerimo jos padangel niauikiantis, — juo labiau jo širdis kaupiasi dainai „toli nuo tėvynės, toli nuo savų“, nes „ir dieną ir naktį nemielia čionai“, o tėvynė — „pasmekta, našlaitė, kalinė...“

Svetimame krašte gyvendami, šiandieną mes skaitome neseniai iš spaudos išėjusį Petro Babicko eilėraščių rinkinį („Toli nuo tėvynės“, 1945 m., 32 psl.).

Aš neturiu naujų dainelių tau, Nebeturiu poemos nė vienos, Nes visa tai tėvynėj palikau, Nes, kaip ir tu, aš gyvenu be jos...

Šiais žodžiais autorius kreipiasi į skaitytoją. Tačiau skaitytojas ne labai tepatiks autoriui neturinčiam „naujų dainelių“. Pervertęs rinkinį, jis jų ras. Pagaliau ir pats autorius prisipažįsta:

Naujas dainuoju ir senas kartoju; Kai kas ir čia ką nauja įmatys... Dainoj klajūnas aš, karalius ir artojas,

Tik jo jaunystė mano, svajos ir viltis!

Vyskupo Baranausko klėtelė Anykščiūose

Mankus paliko sodą ir pasuko gatvės išilgumui.

Vienoje tarpurvartėje pamatė jis susimetusi žmonių būrelį. Būryje vis tirštėjo triukšmas, trynėsi vieni pro kitus ir norėjo ką tai pamatyti.

— Na, ši kartą jis tai gerai uždirbs.

— O kas ten yra, kas atsitiko? — grūdosi nauji smalsuoliai ir tiesė kalbas.

— Labai paprastai, pavogė maišą su anglimis, ir nutvėrė einant pro vartus, o dabar ten ji krato.

Būryje ėmė juoktis, bet greit ir nutilo, nes kareiviai iš tarpurvartės visus varė laukan. Jie padarė taką ir tuoj pat vedėsi tą vargšą. Pervarė jį skersai gatvės, nusitempė į kitą kiemą ir liepė laiptais aukštyn lipti.

Mankus dirstelėjo į laikrodį ir nuskubėjo pas ją, prie kino. Taip, žmonės jau balgė vidun sėdėti, o ji neramiai dairėsi ant laiptelių.

— Vis dėlto tu atėjai. Ak, koks tu mandagus... — buvo ji nepatenkinta.

— Nepyk, Erika, tai atsitiko visai ne dėl mano kaltės.

— Na, žinoma, tu visuomet sugebi pasisteisinti.

Jie susirado savo kėdes ir atsėdėjo.

— Hm, nežinau, kaip čia tau paaiškinti. Matai, Erika, turiu tau

pranešti nemalonų dalyką.

— Taip, aš jau nujauchiu: tu išvažiuoji ir kažin kada vėl sugrįši. Kaip aną kartą...

— Ne, Erika, visai ne tai. Dėl manęs nesirūpink. Bet su Hansu, supras, su juo blogai. Jį suėmė ir nusivare. Ką tik pats mačiau. Anglis vogęs, taip žmonės ten kalbėjo. — Dėkui Dievui. Aš ir spėjau, kad jis ten kada nors nagus įkės. Ir gerai.

— Ką, tu džiaugiesi dėl jo nelaimės? Erika!

— Ne, aš nesidžiaugiu. Tu klysti. Man gal truputį ir gaila jo. Bet tu suprask ir mane. Na, aš nemoku tau paaiškinti. Supranti, jis man taip įkyrėjo.

— Bet ar tu pagalvoji, kad visa tai dėl tavęs atsitiko?

— Na, taip, aš nesiginčiju. Bet aš noriu apie jį tau atvirai papasakoti. Tu nežinai, Hansas buvo nacionalsocialistas. Rudų rudžiausias naci. Maža kas apie tai žinojo, bet dabar, kai jį papurtys, viską sužinos. Atsiims dabar jis už rudą, ir juodą, vadinasi, už partiją ir anglis...

— Bet, Erika, kodėl tu jį smerki? Juk tu esi vokiečių. Jie taip pat vokiečiai, tie naciai. Tautybė vis dėlto...

— Ak, Petrai, tu mane vis bandai. Juk sakiau, kelis kartus sa-

Kaip marių tolumoj mažutis

žvejo luotas
Vis jungias su krantu minties
gyva gija,
Supratome: tik laisvės vainai.

kuotas
Lietuvius rado prasmę buityje!

Poetas dega savo ir visų tautiečių horu grįžti į tėvynę, bet mato- tragišką žmogaus bejėgiškumą; todėl malduoja kreipiasi į Dievą:

O, Dieve! Maldaujam Tavęs,
Visagali —
Pažvelk į mūsų širdį, į sielos
gelmės...

Ir viltį, ir skausmą, ir tremtinio
dalią

Į Tavo rankas atiduodame mes...

Žiūrint į rinkinį grynai iš literatūrinės pusės, autoriui galima daug ką ir prikišti. Jo eilėraščių poetinis lygis ne visur stovi reiklamoje aukštumoje. Žymu retorikos bei manieros, Vietomis skaitytas bandomas sugestionuoti pigiomis priemonėmis:

Jei tave kas kankins,
Tyčiosis,
Skriaus,
Tik juokis ir tylėk,
Bet nesišauk, nesikark
Ir, pagaliau, nesišauk,
O kur nors pamiškėn
Ar paupin pabėk,
Nusišypsok ir... nusišypsok!

Šitokie eilėraščiai, pirmą kartą skaitant, atrodo gana efektingi, bet vėliau jų įspūdis blunka ir jie greit nusibosta. Poezijos juose nerandame. Taip pat nerandame poezijos ir populiarioje „Karių dainoje“ (Pajūriais, pamariais), išskyrus gal vieną eilutę — „Kelias tolmas, bet mielas“. Kas kita „Nauja daina“ (ji taip pat jau gerokai išpopuliarėjusi):

Praeis audra, nušvis dangus
paniuręs,
Nušvis artojo veidas po audros:
Jis grįš prie žagrės, o žvejys —
prie burių,
Tėvynės vieškeliai kūrybos žygi
gros...

„Toli nuo tėvynės“ — pirmas spaustuvėje spausdintas eilėraščių rinkinys, pasirodęs lietuvių išveikos tarpe. Nors jis kuklus, bet skaitytojui mielas.

kiau. Kai mano brolis mirė koncentracijos stovykloje, paskui dar suėmė mano sesers vyrą...

Salėje susiglaudė šviesa ir sustemo. Ekranu tuoj išsiliėjo švelni rožinė spalva, ten kažkas papylė saują gėlių, šokinėjo jos kaip gyvos, tos gėlės, paskui subėgo į vieną eilę ir pasidarė žodžiai: „Jos pirmasis širdies saulėtekis“.

Liūliavo muzika, o ekrane dabar siūbavo žallo ežero vandenys. Ten judėjo laivelis ir nešė mergaitę, nugrimzdusią patčioj svajonių saldybės. O ji, tas gražus pasaulio žiedas, su ramunių vainiku ant lininių kasų, plaukė į saulę.

Ir kilo ji, ta saulė, žengė pro mažus debesėlius ir žiūrėjo vis į mergaitę, kurios širdis kvėpavo mielos ilgesiu ir kuri norėjo gyventi, gyventi be galo...

— Petrai, aš pradėsiu verkti. Tu nesijuok, kartais aš tokia kvaila. Jis tik pasilenkė prie jos ir tyliai pakaužėdė:

— Erika...
— Mano saulėteki... — atsakė ji.

O tame laively atsistojo mergaitė, jos nuogos rankos pakilo kaip dvi gražios žiedų šakos, jos nusiėmė ramunių vainiką, siūbavo ji į šalis, sveikino saulę, dangų, sveikino žallo ežero platybę.

(Pabaiga)

Vergilijaus¹⁾ Enejidės

antrosios giesmės ištraukos

Eikit iš kelio, graikai, iš
kelio, rašytojai Romos:
Gimsta didesnio kažkas už
Iliadę dabar.²⁾

Apibūdindamas savo gyvenamąjį meto romėnų kurybinę veiklą, didžiausio romėnų poeto Vergilijaus amžininkas, žinomas elegikas P. operijus šiais žodžiais jau prieš 2000 metų išpranašavo Enejidės nemirtingą garbę.

Romenams ši poema turėjo atstoti Homera. Pateikdamas mūsų visuomenei iš jos šiek tiek ištraukų, laikau pravartu tarti keletą žodžių apie šio veikalą kompoziciją. Pirmųjų 6 giesmių turinys primena kiek Odiseją. Čia pasakojama apie Enejų klaidžiojimus Trojai žlugus. Antroji Enejidės pusė atitinka daugiau Ilijadę. Ten vaizduojamos trojėnų didvyrių kovos dėl Lacijaus užvaldymo iki Turno mirties.

Iš visų 12 giesmių ypatingai reikšmingos trys: antroji, ketvirtoji ir šeštoji. Pastaroji vaizduoja Enejų kelionę po poemą: karalių. Ši giesmė turėjo didelę įtaką vėlesnių laikų pasaulinei literatūrai. Be kitų, ja sekė ir Dantė savo „Dieviskojoje Komedijoje“.

Jau nuholo visi ir godžiai ėmė klausytis.

Cia nuo sedynės aukstos siaip tėvas Enejas prabilo: „Skausma baisiausia Lepe, karaliene, iš naujo atverti, Kaip trojėnų turtus ir papludusia asarom šali Siaubė danajai. Pats as vargus trojėn: sunkiausius Savo maciau akimis. Jų dėl nemena patyriau Kaičiu savu. Kuris kietasirdis? Ulisiko karaviu, Kas iš dolopų ar mirmidonu, girdedamos silai, Lėkure neverkes? Nors nakis ukanota Gaudia padange ir zvaigždės jau riedancios miego masina, Bet jei geidžiai kar tai suzinoi nuotykius mūsų Ir į girši trumpai, kaip Trojos kentejimai baiges, Tad, nors dvasia prisimint bukelauja ir asarų kratos, Pradedu.

Jau palūžė nuo karo danajų vadovai

Ir likimo rustaus atstumi, tiek metu nuslinkus, Arklį lyg kalna stalo Alenės menu dievi-kuoji. Egle sutiso ir lenlomis paones užaiso; Sako, tai — įžodis grįžti į tėvynę. Plinta sis gandas. Vyrus, burlais rinkus, ten gruda, niekam nematant, Ir uzdaro akiai pasoneis. Pilvo didžiulio Tustumas sausakim ai ginkluotais pripildo karveivais. Tenedas stali prieis akis, sala placiai pagersejus, Perlekus turlais apsciai, Prianaš kol karaliavo. Ilanka tik dabar ir laivams stotis menkaverči. Ten privaziavę slapta, krante tuciamie apstioito. Manėm ju cia neber: pavejui Mikenuosna spaudė. Teukrija tad visa, isvadutoa nuo liudieso ilgo, Kelia vartus: malonu pavaiškioti ir pamalyti Palikta kranta, aplesitas vielas ir dorėnų stovykla. Cia dolopu burys, cia grūmės smarkusis Achilas, Cia laivu vieta, atkakliai cia buvo kovota. Dovana stebis kai kas praigaishia skaisciosios Minervos — Milzino arklio mase. Timetas ragina pirmas Arklį miestan ivesi ir tenai pilyje pastatyti, Ar is noro apgaut, ar Trojos likimas taip lemė. Belgį Kapsys ir kurių evicesnis proto juifmas Šias danajų pinkles ir itarlinas dovanas liepia Mesti į jur: gelmes ar padegus damais paleisfi Ar tuscias sleptuves pradurti ir pilva barbenfi. Skyla pakrikus minia, ir patys nezino, ko nori.

¹⁾ Publijus Vergilijus Maronas, gimė 70 m. pr. Kr. Andu kaime ties Mantua. Savo garsiają Enejidę jis kūrė 27 metus. Dar nebaigęs jos galutinai rašyti, grįždamas iš tyrinėtojų kelionės, 19 m. pr. Kr. mirė Brundizijoje. Be Enejidės ir keleto smulkesnių veikalėlių, jis paliko sukūrus 10 idilių („Bucolica“) ir 4 giesmių veikalą apie laukų darbus, vardu „Georgica“. Didžiausiojo mūsų XVIII amžiaus dainiaus Donelaičio „Metal“ turi nemaža bendrumo su pastaroju Vergilijaus veikalu. Tiek Enejidė, tiek kiti Vergilijaus veikalai, kaip ir Donelaičio „Metal“, rašyti hegzametru.

²⁾ Šis populiarus distichas lotyniškai skamba taip:

„Cedite Romani scriptores, cedite Grai: Nescio quid malus nascitur Iliade.“

Lietuvoje „vienoje „Graikų literatūros istorijoje“, lotyniškai rašyta, ši citata per klaidą motto vietoje prideta per Ilijadės. Susidaro įspūdis, lyg tos knygos autoriai ir leidėjai, nežinodami, kam ši citata taikoma ir patys pakankamai nemokėdami lotyniškai, akiai pasitiki. Kėdė klaidingu šio disticho antrosios eilutės Churgino vertimu. Churginas šią eilutę išvertė („Val, ras“, 1936), kiek pamenu, taip: „Už Ilijadę lig šiol nieko didesnio nėra gimę.“ Kaip teisingas šūkis: „Ad fontes!“

Kas privertė Hitlerį pradėti karą su Sovietų Sąjunga

JAV prokuroras S. J. Aderman karu su britų teismo nariais pateikė Nürnbergo teismui slaptajam „Barbarossos planą“. Viena didžiausių šio karo paslapčių yra priežastis, kuri privertė Hitlerį užpulti Sovietų Sąjungą tuo metu, kada strateginiai apskaičiavimai rodė, kad „fūros liūto“ operacija prieš Didž. Britaniją.

Is oficialių dokumentų matome, kad puolimas pradėtas ne tiek dėl įdarinos Sovietų ekspansijos Baltijos ir Balkanų srityse, kiek dėl užsimojimo apgauti Britus.

Kas tuo metu vyko Maskvoje, galima spręsti iš dokumentų, rašytų Raederis.

Vyriausios vokiečių laivyno vada Raederis 1939 m. rugsėjo mėn. diskutavo su Hitleriu Rusijos povandeninių laivų Vokietijai perleidimo klausimu. Be to, buvo numatyta įruošti Murmanską bazę, kurioje būtų įrengiami pagalbiniai kreiseriai. Vokiečių atšale Maskvoje pranešė, kad Kremlius pasiryžęs su Vokietija bendradarbiauti.

Tuo metu rusų įtakos didėjimas Baltijos valstybėse buvo pilnai suderinamas su vokiečių politiniais užsimojimais.

Kiek vėliau Raederis įrodinėja reikalingumą įsigyti bazes Norvegijoje, rusų spaudimo pagalba. Spalio mėn. Rusija pasiūlė netoli Murmanskio patogioje vietoje esančią bazę.

Britų-Sovietų prekybos sutartis, numatanči misko medžiagos pakaitimą į gumą ir cinką, Berlyne buvo priimta, nes tos medžiagos per Sovietų Sąjungą patektų vokiečiams. Ouma ir cinkas Vokietijai buvo tiek pat svarbūs, kiek misko medžiagos britams. Be to, misko medžiagos transportas turėtų vykti britų arba neutralių valstybių laivais, o tai sudarytų vokiečiams „tam tikrą galimumą įsikisti“.

Rusija vykdytų visus sutarties įsipareigojimus, nes jai nebuvo tikslo daryti klūstis Vokietijos ekonominiam karo vedimui. Ji sutrukdytų Turkijai aktyviai prisidėti prie Sąjungininkų ir nepraleistų pro Dardanelus britų bei prancūzų karo laivyno. Rusų ekonominis bendradarbiavimas britų blokadą darė nepavojingą.

Berlynas atrodė labai patenkintas. Taip pat Molotovas, kalboje apie užsienio politiką, pasisakė už Sovietų Sąjungos ir Vokietijos amžiną draugystę ir smar-

kiai puolė britų blokadą, kaip tarptautinės teisės laužymą.

Laipsniui Sovietų reikalavimai aūdeja. Jie jau prašo „Seydlitz“ ir „Lützow“ karo laivų, „Bismarck“ ir „Tirpitz“ statybos planų, didžiųjų kovos laivų šaudymo bokštų.

Tuo metu prasidėjo rusų — suomių karas, kuris smarkiai suklaidino vokiečius dėl rusų karinio pajėgumo. Jau sausio mėn. Hitleris užsispyręs pagėidavo užtęsti „Lützow“ perdavimą.

1940 m. gegužės mėn. Rusija pareiškė nesidominti Norvegijos karo veiksmams; Vokiečių ambasadorius tvirtino nepasitebejęs jokio nepasitenkinimo Vokietijos pusę. Į pirmosios nepasitenkinimo žymes pasirodė po įžengimo į Besarabiją; Vokiečių štabas konstatavo, kaip aukštai Rusija įvertino Vokietijos karinius laimėjimus ir pajuto rusų baiminimąsi dėl galimo užpuolimo.

Sovietų žygis į Lietuvą, Latviją ir Estiją sutapo su laivyno atšale pranešimu iš Maskvos apie pastebimą Sovietų atšalimą. Rusai pagėio pasaulio akyse pasirodė per daug artimais Vokietijos draugais. Molotovas pareiškė, kad operacijos Pabaltijų turincios fikslą užkirsti kelią Vokietijos galybės skleistis nesantaiką tarp Rusijos ir Vokietijos.

Vėliau Sovietų Sąjunga deda pastangas dominuoti Balkanuose, skverbiasi į Dardanelus ir Persiją, stengiasi įsigyti neužšalantį uostą Siaurės Atlante.

Rugpjūčio mėn. į Lenkiją permetama 10 pėstininkų ir dvi sėruvočių divizijos su fikslu apsaugoti Rumunijos naftos šaltinius.

Vėliau Raederis kalbina Hitlerį užimti Suezą kanalą ir žygiu per Palestiną ir Siriją paimti Turkiją ir savo galią. Tuo pačiu rusų problema įgautų kitą vaizdą, nes pastarieji bus Vokietijos įbauginti.

Hitleris sutiko. Rusija turėtų būti įkalbėta žygiuoti Persijos ir Indijos kryptimi ir tuo užsitikrinti sau priėjimą prie jūros.

Sovietų Sąjunga dabar reikalauja garantijų Bulgarijai.

1940 m. gruodžio mėn. 18 d. Hitlerio išleista pirmoji direktyva dėl Barbarossos plano pradedama šiais žodžiais: „Vokiečių ginkluotosios pajėgos turi būti pasirušuosios dar prieš karo pabaigą su Anglija staugiu smūgiu sugniužindinti Sovietų Sąjungą“ Raederis nepri-tarė. Jis stengėsi paveikti Hitlerį,

kad visos jėgos būtų sukoncentruotos prieš pagrindinį priešą — Angliją. Tačiau Hitleris norėjo prieš Britanijos puolimą pašalinti paskutinį priešą kontinente, juo labiau, kad tai vertė daryti politinę raida Balkanuose.

1941 m. sausio mėn. Hitleris sužinojo, kad Britų diplomacija įgauna vis didesnį svorį. Nors ilgamelės sutartys rėšo Rusiją su Vokietija, bet žinia, kad Stalinas šiprina laivyną ir armiją, buvo neraminanti.

1941 m. balandžio mėn. 24 d. Britai gavo iš ambasadoriaus Maskvoje pranešimą, kad, jo nuomone, karas tarp Sovietų Sąjungos ir Vokietijos prasidėjęs birželio mėn. 22 d.

Is „Barbarossos operacijų“ matyti, kad puolimas būtų prasidėjęs dar gegužės mėn., tačiau lai sutrukdė Jugoslavijos sukilimas.

Tarp kitko, Nürnbergo teisme buvo iškelti įvairūs Vokietijos diplomatiniai mėginimai prikalbėti Japoniją pradėti karą su Sovietais. 1941 m. liepos mėn. 10 d. Vokietijos užsienio reikalų ministerijai pasinėti Japonijai šio turinio telegramą: „Juo greičiau pradėsite, juo geriau. Mes turime su jumis susitikti ties transsibiriniu geležinkelu dar žiemai neužėjus“.

Kaip žinome, iš to niekas neišėjo, nes Japonija pasuko kita kryptimi — prieš Ameriką.

(Times Weekly ed.)

Balys Gaidžiūnas

Tremtiniai

Akmenėliai pravirko ant kelio

Linko liepu sidabro šakelės, Saulė rūpėčius nešė namole. Akmenėliai pravirko ant kelio, Kai jiems vargą baisiausia užkore.

Tolo vieškeliai, baltos sodybos, Kloniai, upės, takeliai gimti. Vaidu riedančios ašaros žiba — Tai keliaujai nedalion ištremti.

Jie išėina numirti už kraštą, Nešasi žemės saują savos. Kraujai lieka pažventintas raštas: — O, lietuvi, neužmiršk Lietuvos!

Linksta liepu sidabro šakelės, Saulė rūpėčius neša namole. Akmenėliai vis verkia ant kelio, Kai jiems vargą baisiausia užkore.

I nežinia

Diena nakti i nežinia vėžė, Diena nakti lydėjo skausmai. Nesustojo, rankas nors ir grąžė Ir patvino verksmų ežerai.

Tik tenai, kur gyvent nėra vietos Ir kur medžiai nekrauna žiedu, Dalia tremtinio sunkia ir kieta Reik pakelt be tėvynės namų.

Vėjai draskosi stepių platybėm. O grūmijosams toksai baisus Gal geriau, kad šis vargas pakibės Iš kancijų išvaduotų visus.

Bet kur kaulai ras ramia vietoje, Kur ramiai po kancijų pailsės? Mintys, mintis palaudoje, kelias Ir gyvenimu liepia tikėt.

Jie pareitų parpuolę ant kelių

Zemę veriasi skausmo upeliai, Skausmas stepių platybėm kvatoja. Jie pareitų parpuolę ant kelių, Juos namai ir tėvynė vilioja.

Bet mirtis skina lapą po lapo — Ir taip baigias gyvenimo gijos. Nieks kryželiais nezenklina kapo, Nieks jau tų nebeves į vergiją.

Lėke paukščiai per rudeno dangų Mums kasmet pakartos skausmo gaudą. Sauksim mes iš širdies vardą brangų, Kurs ramybės tarp stepių neranda.

Zemę versis dar skausmo upeliai, Nes tarp stepių dar skausmas kvatoja.

Jie pareitų parpuolę ant kelių, Juos namai ir tėvynė vilioja.

Hanau lietuvaitės

V. Adomaviciaus nuotr.

Prof. dr. med. J. Meškauskas

UŽKREČIAMOJI GELTA

Paskutiniojo metu užsieniečių stovyklose Augsburgie siaučia užkrečiamosios geltos epidemija. Mokslinėje literatūroje ši susirgimų vadinama įvairiai. Vieni ji vadinama karo liga, antri — stovyklų liga, treči — epideminiu kepenų uždegimu ir t. t. Mes šitą susirgimą, remdamiesi svarbiausiuoju simptomu — pageltimu, pavadinsim užkrečiamąja gelta.

Šis susirgimas stebimas ir studijuojamas, palyginti, neseniai, vos per paskutiniuosius 50 metų, dažniausiai pasitaiko karų metu ir bangomis nusiaučia per įvairius kraštus. Šita liga sergama nemažai Europoje, kaip, pvz., Skandinavijoje, Anglijoje, Vokietijoje, taip pat ir Amerikoje. 1942—1944 m. užkrečiamąja gelta sirgta nemažai ir Lietuvoje. Sergama dažniausiai ka-reivinėse, stovyklose, bendrabu-čiuose, t. y. ten, kur žmonės gyve-na susikimę, Serga dažniausiai jauni žmonės, būtent: tarp 6 ir 14 ir 18 ir 28 metų amžiaus. Senesni kaip 28 metų amžiaus suserga rečiau. Ši liga dažniausiai išplinta rudeno ir pavasario mėnesiais.

Vasarą užkrečiamosios geltos būna mažiausia. Persirgus užkrečiamąja gelta, įgijama imunitetas, t. y. an-trą sykį nebesergama. Pakartotini susirgimai pasitaiko labai retai, vos 1—2% suserga antrą sykį.

Kaip jau mūsų pats pavadinimas sako, liga yra užkrečiama. Ligos sukėlėjas iki šiol dar nėra rastas. Manoma, kad yra tam tikras virusas, populiariai tariant, užkrėtėjas, kuris nei per padidinusius stiklus (mikroskopą), nei kitokiais būdais nėra matomas. Kadangi užkrėtėjas nėra žinomas, tai ir užkėrimo būdai nėra aiškiai išstudijuoti. Yra aiškiai nustatyta, kad žmogus užkrečia nuo žmogaus, bet kokiu būdu tas užkrėtėjas pernešamas, tai dar aiškiai nežinoma.

Ligos reiškiniai prasideda po 3—5 savaičių nuo užkėrimo. Liga prasideda galvos skausmais, apetito stoka, piktinimu, temperatūra, šaltio krėtimu, skausmais vi-same kūne, kartais vidurių užkė-tėjimu, o kartais viduriavimu, skausmais viduriuose. Būna atsitik-imų, kad šis periodas praeina be ryškensnių simptomų ir be temperatūros.

Būdingais atsitikimais liga turi tris stadijas. Pirmoji stadija — su temperatūra ir minėtais reiškiniais (galvos ir viso kūno skausmai, bronchitas, piktinimas ir virškinamojo trakto sutrikimai, šaltio krė-timas etc.). Ji tęsiasi 2—4 dienas. Po to seka antroji, be temperatūros, stadija. Ligonis jaučiasi silp-nas, spaudžia viduriuose, apetito stoka. Ši stadija tęsiasi 2—8 die-nas. Po to prasideda trečioji stadi-ja, būtent: atsiranda gelta. Vėl pa-ryškėja apetito stoka, piktinimas, kartais stipresni ar mažesni galvos skausmai, pagelsta oda ir akys.

Slėpimas būna tamsus, niežti kū-nas, kepenų pluta nedidelis skaus-mas. Ši stadija tęsiasi nuo 8 iki 10 ar daugiau dienų, po to gelta pranyksta, ir ligonis pasveiksta.

Pirmoji užkrečiamosios geltos stadija dažnai žmonių, net ir gy-dytojų, sumaišoma su gripu. Daž-nai ligonis pasakoja, kad jis prieš kelias dienas turėjęs gripą ir po to susirgęs gelta. Bet, kaip mes dabar matome, tai nėra buvęs joks gripas, o užkrečiamosios geltos pirmoji stadija, kurią, tiesa, labai sunku net prityrusiam gydytojui atskirti nuo gripo.

Ligos eiga labai nevienoda. Leng-vais atsitikimais liga tęsiasi 1—2 savaites, vidutiniškai 4—6 savai-tes. Sunkiais atsitikimais gelta gali tęstis mėnesiais. Lengviau, kartais net nepastebimai, perserga vaikai. Vyresnio amžiaus žmogus serga sunkiau.

Lengvi atsitikimai beveik visuo-met baigiasi be komplikacijų. Sunkesni atsitikimai kartais duoda rimtų komplikacijų. Kadangi užkrečiamoji gelta faktiškai yra ke-penų susirgimas, tai ir komplikaci-jos dažniausiai paliečia kepenis. Jos gali sumažinti, susiraukšlėti, gali perelti ir vadinamąja geltoną-ja kepenų atrofija, kuri baigiasi mirtimi. Apskritai kepenys yra labai svarbus organas žmogaus or-ganizme. Mūsų organizme kepenys yra tokia laboratorija, kokios žmo-gus dar nėra niekur įrengęs, ir ten vyksta tos medžiagų pasikeitimas, kuris žmogui taip pat dar nėra visai žinomas.

Kaip nuo užkrečiamosios geltos apsaugoti ir kaip ją gydyti? Ka-dangi šios ligos sukėlėjas dar nėra žinomas, tai ir užkėrimo bei apsaugojimo būdai dar taip pat nežinomi. Vengimas susitikti su sergančiais, higieniškos sąlygos, be abejo, turi reikšmės. Gydy-me negydytojas turi žinoti štai ką: li-gonis, ypač karščiavimo būklėje, turi gulėti lovoje, ant kepenų dėti šilumą; skystas, lengvas, košių for-moje maistas. Esant vidurių už-kietėjimui, galima duoti ko nors laisvinančio, karščiui ir galvos skausmams sumažinti galima duoti pyramidoną. Atsiradus gelta, ypatingai svarbu dieta. Maistas turėtų būti baltymų ir daug ang-liavandžių. Vengti visokių prie-skonų ir aštrių dalykų. Valgyti galima įvairius miltinius ir bulvių bei daržovių patiekalus, žinoma, be daržovių, tokio maisto reikalinga laikytis ne tik kol gelta pranyksta, bet ir 3—4 savaites po to, nes, nesilaikant dietos, gali atsirasti chroniškas kepenų pakitimas, ku-rio pataisyti jau nebegalima. Ap-skritai, geltos stadija, ypač jei ji yra ryškiau išreikšta, reikia lai-kyti rimtu susirgimu ir dėl gydy-mo bei dietos kiekvienam atveju smulkiau pasitarti su gydytoju.

Bayreutho vaikai pertraukos metu

Seligenstadto lietuvių stovyklos tautinių šokių grupės šokėjai su savo vadovu baletu sol. Eldrigevičiute viduryje

Algimantas Giedrius

LIETUVIŠKAS KAIMAS SELIGENSTADTE

I. Stovyklos įsikūrimas

Seligenstadt b. Würzburg atskiras lietuvių stovyklos pagrindą sudarė buvusios Coburgo lietuvių stovyklos gyventojai. Pereinamoji įvairių tautybių Coburgo stovykloje lietuviškoji bendruomenė pradėjo burtis viena iš pirmųjų — dar pernai metų balandžio mėn. vidury. Netrukus ten susibūrė apie 1000 lietuvių. Birželio mėn. 13—14 d. lietuvių stovykla buvo perkelta į Würzburg-Zell. Birželio mėn. 27—29 d. apie 700 lietuvių iš čia buvo perkelta į Seligenstadt b. Würzburg vietovę, kur ir pradėjo kurtis atskira lietuvių stovykla. Tuoju pat iš Eisenacho atvyko per 200 lietuvių, o vėliau čia rinkosi atskiros šeimos ir žmonės iš įvairių šiaurinės Bavarijos ir kt. vietovių.

Paskiausiai, lapriočio 2 d., į čia buvo atgabenta art šimtinės lietuvių iš ankščiau minėtos Würzburg-Zell stovyklos. Ir taip Seligenstadt b. Würzburg lietuvių stovykloje susibūrė apie 1.200 lietuvių.

II. Gyvenimo sąlygos

Įsikūrimas šioje stovykloje buvo sunkus ir vargingas, kaip ir gyvenimas ligi šiol, ypač patalpų atžvilgiu. Ligi lapriočio mėn. pradžios žmonės gyveno poroje senų medinių barakų ir kituose ne žmonėms gyventi skirtuose pastatuose. Gyvenama buvo labai ankšta, stačiai susispaudus. Dar vasarą buvo pradėta eilės naujų, iš kitur pervežamų barakų statyba. Juos šiaip taip

baigus, jau lapkričio mėn. pradžioje buvo apgyvendinti žmonės iš blogiausių patalpų ir naujai atvykstantieji į stovyklą. Vandens ir elektros energijos stoka, ypač pradžioje, o taip pat ir pastaruoju metu, sudaro daug nepatogumų higienos ir kt. atžvilgiais.

Naujų gyvenamųjų barakų ir kitų būtiniausių pastatų bei įrengimų statyba pareikalavo nemažai darbo ir iš pačių stovyklos gyventojų. Visą vasarą ir rudenį buvo intensyviai dirbama, tam reiklū suorganizuavus net specialias darbo šimtines. Stovyklos statybos darbai dar ir dabar visiškai nesibaigę. Dirbantieji gauna nustatytą maisto ir rūkalų priedą. Tačiau, nežiūrint idėto darbo ir bendrų pastangų, Seligenstadto lietuvių stovykla turi bene sunkiausias gyvenimo sąlygas gyvenamųjų patalpų atžvilgiu, lyginant su daugeliu kitų D.P. stovyklų.

Maitinimo ir aprūpinimo atžvilgiu stovykla visą laiką buvo tvarkoma gan patenkinamai, o pastaruoju metu — gerai. Tai pasiekama eilės pareigūnų darbštumo ir rūpestingumo, o ypač dabartinės UNRRos vadovybės dėka. Vasarą ir rudens pradžioje stovyklos krautuvė, kuri jau senokai persiorganizuota į kooperatyvą, pagal galimybes, gyventojus aprūpindavo vaisiais, daržovėmis, o taip pat alumi ir vynu. Bendraiariant, reikia pripažinti, kad, palyginti, ūkiškai gan turtinga Kitzingeno apskritys negalėjo neatsiliepti į bendrą Se-

ligenstadto stovyklos mitybos ir žmonių apsirūpinimo reikala. Tai, gal būt, ligi žiemos ir atsvėrė visą eilę trūkumų ir nepatogumų gyvenamųjų patalpų atžvilgiu.

III. Dvasinis ir kultūrinis gyvenimas

Nežiūrint sunkių gyvenimo sąlygų dėl patalpų stokos, nežiūrint nuolatinių statybos darbų ir kitų veiksnių, technškai ir moraliskai trūkdiusių kultūrinį ir švietimo darbą, Seligenstadto lietuvių stovykla neatsilikio ir šiose srityse.

Nuo liepos mėn. pradžios tęsia, dar Coburgo stovykloje pradėta, mokslo darbą 5-ųjų skyrių pradžios mokykla. Mokiniai — 102, mokytojų — 6. Iešpos mėn. 21 d. pradžioje darbą susikūrusi stovyklos gimnazija. Veikia visos 8-ios klasės, su 90 mokinių ir 14 mokytojų. Vėl pradės veikti vaikų darželis, veikęs vasaros metu, o rudenį, dėl patalpų stokos, pertraukęs savo darbą. Nuo pat pirmųjų stovyklos įsikūrimo dienų veikia liaudies universitetas, o taip pat anglų kalbos ir stenografijos kursai.

Stovyklos gyventojus plačiai informuoja kasdieninis šieninis laikraštis „Lietuviškoji Informacija“, kuris pradėjo eiti dar Coburge, balandžio mėn. 21 d. Išleista taip pat eilė „Liet. Inf.“ specialių numerių, su publicistikos, belestrikos ir humorio bei kasdienių aktualijų skyriais. Jau nuo kurio laiko, pradėjus veikti krašto susisiekimui ir paštui, o ypač įsikūrus stovyklos pašto įstaigai, stovykloje gaunami visi žymesnieji lietuviški laikraščiai, kalendorėliai ir kt. leidiniai.

Kultūrinę — meninę stovyklos veiklą charakterizuoja šie meno kolektyvai ir jų nuveiktos darbo rezultatai:

Stovykloje veikia mišrus choras „Dainava“ — apie 80 žmonių, vyrų choras — apie 40 žmonių ir vaikų choras „Vyturėlis“ — apie 50 dalyvių. Taip pat yra tautinių šokių grupė, dramos sekcija ir vaikų teatras. Meno kolektyvuose dirba ir jiems vadovauja vienas operos solistas ir viena baletu solistė.

Ligi gruodžio mėn. 1 dienos meno kolektyvai surengė: choro, tautinių šokių ir solistų mišrų koncertų — 12; dramos sekcijos pastatymų — 3 (vaizdų - misterijų — 1, komedijų — 1, montažų — 1). Dėl meno kolektyvų didumo, susisiekimo prieštikių stokos ir kitų pašalinių priežasčių Seligenstadto stovyklos meno rinkiniai, palyginti, nedaug galėjo plačiau pasirodyti kitose lietuvių stovyklose. Viso išvykų koncertuoti buvo 3. Kitų stovyklų meno kolektyvai šioje stovykloje turėjo 3 koncertus.

Vaikų choras ir jų teatras davė: vaidinimų — 3, choro koncertų su jaunaisiais solistais ir deklamacijomis — 3. Tiek dramos sekcijos tiek vaikų teatro statytieji veikalai buvo parašyti stovykloje gyvenančių autorių.

Tuo būdu ligi gruodžio mėn. 1-os d. buvo viso per 20 koncertų — vaidinimų.

Dramos sekcijos veiklai pagyventi, spalio mėn. 31 d. stovyklos kultūros ir švietimo vadovybė paskelbė literatūros konkursą dramai, komedijai ir monologui parašyti. Už geriausių šių sričių veikalus paskirta 500 RM, 300 RM. ir 150 RM. premijos.

Sportinė veikla, dėl nuolatinių darbų, įrankių stokos ir kitų priežasčių, sunkiai tegalėjo reikštis. Nežiūrint į tai, visą laiką veikė tinklinio ir krepšinio komandos, turėjusios eilę draugiškų rungtynių su kaimyninių lietuvių stovyklų ir amerikiečių karių komandomis. Stovykloje veikia sporto klubas „Zai-bas“. Prie klubo veikia stalo teniso sekcija. Pastaruoju metu, UNRRos vadovybės rūpesčiu, gauta tam tikras kiekių sporto bei žaidimų prie-

Medardas Bavarskas

Nuo Bogeno kalno

Nuvargęs ant pilkų uolų stovėdau, Dunojus bėgo ten po kojomis puikus. Jis nėsė ant savęs mažus laivus, Bangelėmis drėbėdamas nuo vėjo.

O Dievo Molina, skaudi ir kryžiaus keliuose parkritus, Ramino Sūnų, gaudžiai verkdamas tenai. Žiūrėjo į žmones, judančius pakalnėse žemai, Pačioj uolos viršūnėje įkeltas Kristus.

O kur pabėgs žmogus nuo savo piktojo likimo, Žmogus, kuris praktikas buvo dar negimęs, — Dunojus jo ir nepagaus, ir neramins.

Ir kryžiaus keliuose nerus įsai paguodos, Tik jį blaskys kažkas po visą žemę juodą Ir taip be paliovos kankins.

monų. Energingai veikia šachmatinis klubas.

Gruodžio mėn. pirmomis dienomis susiorganizavo ir su entuziazmu ėmėsi darbo stovyklos skautai — skautės. Veikia 7 draugovės su 215 narių. UNRRos vadovybė ir šiame darbe rodo gražią iniciatyvą ir teikia galimą paramą.

Stovyklos dvasinis gyvenimas gražiai telkiasi kukloje bažnytelėje. Jos altorių puošia garsus stebuklingasis Pažaislio Dievo Motinos paveikslas, dail. C. Janušo pieštas. Pačiame altoriuje ant tabernakulio yra žiupsnelis Lietuvos žemės, kuri buvo iškilmingai pašventinta rugsėjo 8-ios minėjimo metu. Nuo pat choro įsikūrimo pradžios (liepos 5 d.), sekmadieniais ir šventadieniais, o taip pat visomis sutuoktinių, laidotuvių, ir kitomis progomis, per pamaldas gieda mišrusis choras, solistams pajvairinant. Galingas giedojimas žymių bažnytinųjų kūrinių, lietuviškų giesmių ir Tautos Himno — giliai nuteikia stovyklos gyventojus, nors patį bažnyčią įrengta pa-

stastame garaže.

Stovyklos miusieji laidojami artimiausios parapijos kapinėse. Jų kapus paženkina ir puošia kuklus, visų stovyklos gyventojų aukomis pastatytas akmenis paminklas. Liet. stovyklos parapijai vadovauja kun. Jonas Buikis. Medicinos pagalba gyventojams teikia ir juos gydo stovyklos ligoninė. Ligoninę suorganizavo ir jai nuo pat pirmųjų dienų vadovauja dr. K. Mogenis, kitų lietuvių gydytojų ir pagalbinio personalo padedamas. Ligoninėje veikia taip pat odontologijos, genikologijos ir gimdymo skyriai.

Stovykloje veikia ir vietos Raudonojo Kryžiaus skyrius. Pirmą kartą jį dr. J. Usas. Neseniai buvo surengtas koncertas ir loterija Raudonojo Kryžiaus naudai. Gauta gražių pajamų. Be to, stovykloje, kaip ir kitur, veikia sava policija, teismas, ugniagesiai, pašto įstaiga. Taip pat yra pažymėtinas stovyklos amatinių subūrimas bendruomenės reikalams. Stovykla turi: batsiuvų dirbtuvę, drabužių siuvyklą, stalių skyrių ir kirpyklą. Amatinių specialistų darbas ir atlyginimas tvarkomas atitinkamomis taisyklėmis.

Be to, stovykloje, kaip ir kitur, veikia sava policija, teismas, ugniagesiai, pašto įstaiga. Taip pat yra pažymėtinas stovyklos amatinių subūrimas bendruomenės reikalams. Stovykla turi: batsiuvų dirbtuvę, drabužių siuvyklą, stalių skyrių ir kirpyklą. Amatinių specialistų darbas ir atlyginimas tvarkomas atitinkamomis taisyklėmis.

Svyrų ežeras

Mano dainos

Argi ne vis tiek, jei mano dainos
į kažkieno širdį pasibels?
Visa taip trapiai nubyra ir praeina,
kaip ruožava pasaka žydėjusios obels!

Jei dainuodavau tenai, girdėjo gimtas laukus,
ir girdėjo motina, pagirdavo mane —
iš čionai nė vienas aidas nenuplaukia,
ir nė vieno atdūsio ten nemunė —

Argi ne vis tiek, ar mano juokas,
ar čia mano ašaros ant grindinio nukris?
O ir motina jau niekad nepamokys
einančią į žmones pradaryti duris.

Aš sudėsiu ašarų šimtus ir vieną viltį
į tą širdį, kurią, motina, davei —
Taurę mums dainų ir ilgesio, kovos ir kraujo pilti,
kurią nesė — neša mano broliai ir tėvai.

J. Aistis

Pranašystės

Kada žmogus ko nors labai laukia, tada kiekvienas kupstelis jam kalnu įsąuga, arba kokio nors laikraštininko iš pirmo išlaužta užuomina tampa nesugriaujamu argumentu artimesnei ar tolimesnei atečiai nuspėti. Žmogus puoselėja vilį, ja viena gyvena ir stato pilis debesyse, bet laikas bėga, ir tos stiprių pamatų pilys viena po kitos, o kartais ir visos kartu, griūva. Žmogus be tikėjimo negali gyventi, ir sugriuvusių svajonių pilių vietoje jis stato naujas.

Viena iš žmogui įgimtų savybių yra tikėjimas pranašystėmis. Tiesa, mūsųose pranašyčių iracija labai menka, ypač bendroji, apimanči visą tautą ir jos likimą. Kiti, kai tautai madinga, ir sunkesniais bei kritiškesniais tautos gyvenimo momentais vienomis pranašystėmis tegyvenama — žmogus turi gį kuo nors pasiguosti nelaimėje, dėl to jis ir tiki visokios rūšies suktais ir daugiaprasniais tikrų bei netikrų pranašų apreiškimais. Jei pranašystė neįvykdo, tai jau ne tas kalbas, kas ja tikėjo, bet tas, kuris tautai apreiškė, mat žmogus nenori niekad būti kaltas. Apreiškimai turi karlais pozityvios vertės, nes žmonės, prisikaitę ar prisiklausę pranašyčių, kritiškuose momentuose nenustojia vilities ir tiki net tada, kai tai yra priešinga blaiviam protui, ir tuo būdu dažnai dominuoja kritiškiausią padėtį.

Mes čia pateikiame porą pranašyčių, kurios dėl pranašų nepopuliarumo savojų tėvynę nedaugelio bus žinomos, o jos yra vertos didelio dėmesio. Jų vieną ypač pravartu pažymėti, kad ji nėra niekur paskelbta, o tik gyvu žodžiu gerai prieš šį karą pasakyta. I-rietas karą mirė Prancūzijoje mūsų tautos kilimo iliuminuotas mistikas — poetas O. V. Liubič-Milašius. Jis nors lietuviškai ir nemokėjo, be to, mūsų šokiadienio gyvenimo nepažino, tačiau vargu ar rasime mūsų tarpe tautietį, kuris būtų taip karštas dėl Lietuvos sielosies, kaip jis; tiesa, jis Lietuvą ir jos ateitį matė mistiškai, atitrukai nuo žemės. Taigi, jis dar gerai prieš karą guosdavosi vienam kitam tautiečiui, kad jis matas netolimą Lietuvos ateitį labai juoda, būtent, kad jos laukia tokia baisi ir taip didelė nelaimė, kokios jini dar nėra mačiusi viso savo istorijoje... Kad pati tauta bus prie palies pražūties slenkstis, tačiau Lietuva tą nelaimę pakels ir, po to, pasiekė tokios didybės, kokios ji nepasiekė kunigaikštų laikais... Pirmoji pranašystės dalis išsipildė, ir nėra jokios abejonės, kad nūdienė mūsų nelaimė neturi sau lygios mūsų

LIETUVIAI VOKIETIJOJ

Kempenas. — Gruodžio 28 d. į pirmąją skautų tūnto sueigą atsilankė UNRRA'os karininkas Washington, komiteto pirmininkas Pabedinskas, prof. Kolupaila ir kiti. Karin. Washington apibūdino skautų reikšmę ir pažadėjo juos remti. Tūntininkas Radzius įteikė ponui Washington tūnto veikimo programą, organizacijos schemą ir uniformų aprašymus. — „Alguvos Baro“ redakcija ruošia paskaitų ciklą „Būsimoji Lietuva“. Firmą paskaitą, „Urbanizmas“, skaitys doc. Kriškiūkaitis. — Kalėdų švenčių proga mažieji ir sergančieji ligoninėje apdalyti dovanėlėmis. Pradinės mokyklos mokiniai pasirodė su savo menine

programa, į kurią buvo atsilankiusi UNRRA'os vadovybė. Antrąją Kalėdų dieną žurnalistų būrelis surengė literatūros vakarą.

Stutgartas. — Nemaža lietuvių dirba UNRRA'oje ir kt. amerikiečių įstaigose. Išrinktas nauas komitetas. Santykiai su estais nuosirdūs ir draugiški. UNRRA labai rūpestinga ir lietuviams palanki.

Nürtingenas. — Gyvenama miesto vidury, užimant tam tikrą miesto kvartelą. Veikia pradinė mokykla ir kuriasi gimnazija. Tautiniais šokiais vadovauja Nasvytė. Gruodžio 16 d. stovyklą aplankė aktorai Pilka ir Steponavičius, kurie lietuvių poezijos recitelių praskaidrino pilkas tremtinių dienas.

Uchtė. — Neseniai įvyko stovyklos atidarymas, kuriame dalyvavo ir UNRRA'os atstovai. Buvo atlikta meninė programa ir suruošta rankų darbų paroda. Didelis, gražiai išleistas paminėti 500 metų sukakčiai nuo Vytauto D. mirties, Lietuvos albumas informavo parodėles lankytojus vaizdais iš nepriklausomo gyvenimo.

Seligenstadas. — Priešadvintiniam koncerte gražiai pasirodė Prižgintienės vadovaujamas choras. Buvo atsilankęs iš Würzburgo „Sietyno“ meno kolektyvas, kuris buvo šiltai priimtas.

Kaufbeurenas. — Suruošė bendros kūčios. N. Metų proga su linksmu ir originalia programa pasirodė vietos ukrainiečių ansamblis. Rušiamasi vasario 16 dienos minėjimui.

Kleinkötzas — Ginzburgas. — Kūčios atšvęstos prie bendro stalo. Kun. Vainauskas palaimino slatą ir pradėjo tradicinę šeimos šventę. Choras sugiedojo „Tėve mūsų“ ir „Tyliają naktį“. Aplankyti ligonys, negalėję dalyvauti bendrose Kūčiose. Kalėdų antrąją dieną buvo suruošta vaikams eglutė. Eglutė dalyvavo ir UNRRA'os atstovai.

Hanau. — Gruodžio mėn. 23 d. Čiurlionis vardo mišrusis choras, vedamas A. Mikulskio, davė koncertą. Dalyvavo daug stovyklos gyventojų ir UNRRA'os atstovai. Koncertas labai pavyko, publika beveik po kiekvieno atlikto dalyko kėlė triukšmingas ovacijas.

Augsburgas-Hochfeldas. — S. m. sausio 6 d. Hochfeldo lietuvių stovykloje įvyko studentų susirinkimas, kuriame buvo aptarti studentų akademiniai reikalai, pasiūlyta studijų klausimais ir išrinkta vietos studentų valdyba. Taip pat išrinkti atstovai į studentų suvažiavimą Tūbingene.

S. m. „Ziburių“ Nr. 1 žinutėje „Svetimšalių ligoninė Augsburg“ paminėta, kad Liet. Raudonojo Kryžiaus rūpestis lietuviams ligonims išdalytos dovanėlės ir atlaikytos mišios. Turi būti: Augsburg-Hochfeldo Lietuvių Stovyklos Socialinės Globos rūpestis.

Wentforas. — Sėkmingai veikia muzikos ansamblis, vadovaujamas operos solisto J. Kazėno. Surengta daug koncertų su solo, kvartetu, vyrų ir mišriu choru ir tautinių šokių grupe. Savo pasirodymais ansamblis susilaukia daug simpatijų ne tik savųjų, bet ir svetimlaučių tarpe. — Veikia skautai. Buvo surengtas skautų laukas. — Yra vaikų darželis, pradinė mokykla, anglų kalbos, šoferių ir elektros technikų kursai. — Gyvenimo są-

Seligenstadto lietuvių tautinių šokių šokėjos

lygos geros. Patalpos sveikos ir apsidomos.

Gunzenhausenas. — Neseniai čia lankėsi Dillingeno dainų ir tautinių šokių ansamblis, vadovaujamas B. Jonušo ir S. Macevičiaus, taip pat solistai, vyrų kvartetas ir smuikininkas Pr. Mahukas. Klausytojai buvo labai patenkinti ir nepagalėjo katučių. Gruodžio 9 d. svečiai giedoją pamaldų metu bažnyčioje.

Studentų Kvarietas Rosenheime

Teko patirti, kad žinomas Lietuvos Studentų Kvarietas, vedamas Liudo Jaroško, įsikūrė Rosenheime prie Müncheno ir, turėdamas, neblogas darbo sąlygas, intensyviai tesia savo darbą. Kvarietas dėl savo coll. J. Daukno ilgos ilgesnį laiką buvo nutraukęs darbą. Dabar Kvarietas galutinai susiformavo ir netrukus žada pradėti gastroles po lietuvių stovyklas. Šiuo metu Kvarietas dainuoja: V. Žmuidzinai, L. Jaroškas, V. Dargis ir A. Paulionis. Kvarietui tartininkauja pianistas A. Mrozin. skas.

Is Australijos lietuvių gyvenimo

„Draugo“ pranešimu. Sydney lietuvių tautinis komitetas pagyvino savo veiklą. Antano Baužos dėka buvo pravesta rinkliava nukentėjusiam Lietuvai šelpiti. Buvo surinkta 30 australiškų svarų ir nusiųsta į Vasingtoną Lietuvos Pasiuntinybei, kad būtų persiūsta į Lietuvą. Panaši rinkliava ruošinama ir Brisbano lietuvių kolonijoje. Be to, pastarieji ruošiasi padaryti drabužių, avalynės ir kt. rinkliavą.

Karui pasibaigus, viskas eina į normalias vėžes. Lietuviai džiaugiasi galėsiu ramiai kurti sau ateitį. Atleistių australų karių tarpe esama ir lietuvių. Vienu metu tenka vykti į Singapūrą, kitiems į Sanchajų.

Australijos lietuviai turi labai mažą žinių arba visai nieko nežino apie Lietuvos likimą, o taip pat ir apie tremtinių padėtį. Kai kurie, išsilgę tėvynės, kreipėsi į Sovietų ambasadą Australijoje, prašydami vizos važiuoti į Lietuvą, bet, žinoma, jos negavo. Į Lietuvą Australijos lietuviai yra parąšę daug laišku, bet nė vieną nėra gavę atsakymo.

Neseniai Sydney australiečiai lietuvių garbei buvo surengę vakarą, kuriose dalyvavo daug aukštųjų Australijos asmenų ir nemažas skaičius lietuvių. Šios vakarų buvo lyg atsidėkojimas už pakvietimą į

ankščiau suruoštas lietuvių vakarų bei susirinkimus. Vaisių metu buvo ir meninė programa, kuri sudėdė daugiausia iš anglų populiarių dainų. Po angliskos meninės dalies pasirodė lietuviai su lietuviška menine programa, australiečių tarpe palikusia gražų išpūdį.

Pasventintos Amerikos ir Lietuvos vėliavos

Spalio 3 d. Grand Rapides mieste, JAV, kun. Micilūnas pašventino Amerikos ir Lietuvos vėliavas, kurios tuoj po pašventinimo procesijoj buvo nuvestos prie Liurdo koplyčios ir ten iškeltos. Toji koplyčia pastatyta atminimui visų Amerikos lietuvių karių, dalyvavusių šiame kare. Pirmųjų dviejų karų žuvusių sūnų tėvai buvo pakviesti vėliavas išskelti. Mokyklos mokiniais giedant „Star Spangled Banner“, Amerikos vėliavą išskėlė Stasys Barto, tėvas pirmutinio jaunulio, žuvusio pastarajam kare. Po to, giedant Lietuvos himną, iškelta Lietuvos vėliava; ją išskėlė tėvas antro žuvusio jaunulio, Jonas Dubinskas. Kiti žuvusiųjų sūnų tėvai bei motinos taip pat išskilmėse dalyvavo. Vytauto D. Kareivių D-jos nariat uniformose ėjo garbės sargyba.

Strazdelio giesmės ispanų kalba

Dienraštis „Draugas“ praneša, kad vieno labiausiai Lietuvoje liaudies mėgiamų poetų kun. A. Strazdelio giesmės „Pulkim ant kelių“ salezietis N. Saldukas šiomis dienomis išvertęs į ispanų kalbą. Tai jis atlikęs padėdant vienam ispanų poetui. Ši Strazdelio giesmė buvusi atspausdinta vienoje jėzuitų bažnytnės muzikos knygoje, Kolumbijoje. Kun. Saldukas rengiasi ir daugiau lietuviškų giesmių išversti į ispanų kalbą.

— „Chicago Tribune“ korespondentas Hal Faust, turėjęs pasikalbėjimų Stockholme su dviem lietuvišiais tremtiniais, aprašė Lietuvos gyvenimą 1940—41 m.

— LAIC išleido gražų ir turtingą „Lithuanian Bulletin“ numerį, kuriame, be kitų straipsnių, randame Amerikos lietuvių Tarybos memorandumą Karaliaučiaus klausimu, kuris buvo įteiktas JAV Užsienio Reikalų Departamentui.

— Chicago Tribune“ atspausdino dr. P. Daudzvardžio, Lietuvos konsulo Čikagoje, pareiškimą apie okupantų veiksmus Baltijos valstybėse.

Iš lietuvių-lenkų šachmatų rungtynių Augsburgėje

Persija, turtinga naftos laukais, kreipia į save pasaulio dėmesį

Padėtis Balkanuose

JAV prez. Trumanas pereinę metų pabaigą pasiuntė savo patikėtinį Etheridge į Rumuniją ir Bulgariją iširti, ar šių kraštų vyriausybės atitinka tautų valias. Etheridge išsikino, kad Rumunijos ir Bulgarijos vyriausybės nėra demokratines. Rusų vyriausybė su tuo nesutiko, bet Maskvos konferencijai sutiko su JAV nuomone, kad šių kraštų vyriausybės turi būti prapleštos, įvedant į jas vyriausybės nedalyvaujančių grupių atstovus.

Maskvoje Sovietų vyriausybė įsipareigojo patarti Bulgarijos vyriausybei į dabartinį kabinetą įtraukti du narius kitų demokratinių partijų. Abi Bulgarijos opozicijos partijos, ūkininkų partija ir socialdemokratai, vyriausybės pasiūlymus šiuo reikalu atmetė. Opozicijos partijos reikalauja naujų rinkimų ir iš komunistų rankų jiems perduoti vidaus reikalų ir teisingumo ministerijas. Kadangi susitariti nepavyko, Bulgarijos mtn. pirmininkas komunistas K. Georgievas su vidaus ir užsienio reikalų min. nuvyko į Maskvą perduoti savo pasiūlymų Stalinui. Sausio 10 d. Bulgarijos delegacija grįžo į Sofiją. Prieš tai diena atvyko į Sovietų užs. reikalų komisaro pavaduotojas tartis vyriausybės praplėtimo reikalą.

Rumunų vyriausybę praplešti pavyko lengviau. Maskvoje buvo nutarta karaliui Mykolui patarti įtraukti po vieną liberalų ir ūkininkų partijų atstovą į kabinetą, kad tuojuo, kai tik bus įmanoma, būtų įvykdyti laisvi demokratiniai rinkimai. Tuo tikslu Rumunijoje į kabinetą ministeriais bei portfelio iš liberalų įėjo M. Romiceanu, o iš ūkininkų part. E. Hatieganu. Sausio 8 dieną vyriausybę paskelbė rinkimus, kurie bus įvykdyti pilnai laisvai, išskyrus žodžio, spaudos ir susirinkimų laisvę. Savo kandidatus galesiančios stalyti visos demokratines ir anifasistines partijos. Ūkininkų partija, remdamasi Maskvos nutarimais, reikalauja leisti vėl keturiuos laisvius, išskyrus sekvestruotus partijos namus bei turą.

Prez. Trumanas spaudos konferencijai į klausimą, kaip JAV laikysis Rumunų ir Bulgarijos

vyriausybių pripažinimo klausimu, jei nebus garantuota tuose kraštuose rinkimų laisvė, atsakė, kad JAV pasiryžusios šių vyriausybių nepripažinti, kol jos negarantuos laisvų rinkimų, kaip jie buvo numatyti Jaltos konferencijai, ir korespondenti paslauba, kad JAV pripažinusios dabartinį Jugoslavijos kabinetą, nors Jugoslavijos rinkimai neišreikšia laisvos tautos valios, prez. Trumanas atsakė: „Jugoslavijos pripažinimas buvo sąlyginis ir kaip į sąlyginį tenka žiūrėti. Del esamų sąlygų Jugoslavijos respublikos pripažinimas buvo reikalingas. JAV vyriausybė fiksi, kad padėtis Jugoslavijoje pagerės“.

Iš Graikijos vis atėina gandai apie neramumus. Streikai jau pailėję net viešajai įmonei. Del šių aplinkybių EAM pareikalavo, kad regentas perorganizuotų vyriausybę, kurioje komunistai ir socialistai turėtų gauti penkias vietas. Liberalai sudarė su populistais (monarchistais) ir mažesniomis konservatyvėmis grupėmis koaliciją, kurios tikslas sudaryti vyriausybę be EAM atstovų. Koalicija reikalauja skubių rinkimų, kuriuose dalyvaus vienu sąrašu.

Do Jugoslavijos respublika vėl į Albaniją. Naujai išrinktas parlamentas sausio 11 d. paskelbė respubliką ir karaliaus Achmed Zogu pašalinimą nuo sosto.

Šiuo dienu Lenkijos spauda

Varšuvos dienraštis „Robotnik“ paskelbė, kad 1945 metais per 4 mėn. (nuo lipos 1 d. iki lapkričio 1 d.) Lenkijoje pasirodė 279 laikraščiai ir žurnalai, iš kurių išsiilaisik 239. Daugiausia leidžiama Varšuvoje – 43 pavadinimai, Lodzės vaivadijoje – 36, Pamarės – 17, Kilcų – 11, Rzesovo – 9, Sielziejoje – 5, Odanske – 4, Ballstogėje – 3, Vakarų Pomerėje – 2, kitur dar 12.

Daugiausia leidžiama informacinių laikraščių – 101 iš jų 26 dienraščiai, vyriausybės ir savivaldybių organų – 21, kariuomenės ir milicijos (policijos) – 20, jaunimo ir vaikų – 20, religinių – 10, žemės ūkio – 9, literatūrinių

8, kult. švietimo – 8, iliustruotų – 5, humoristinių – 5, mokslinių – 2, įvairių – 4.

Prieš karą 1937 metais Lenkija turėjo 2.692 period. leidinius. Tuo pat metu Lietuvoje buvo leidžiama apie 220 laikraščių ir žurnalo. Tais pačiais 1937 metais Lenkijoje išleista arbi 8.000 knygų ir brošiūrų, o Lietuvoje pasirodė apie 1.400 knygų ir brošiūrų.

Bibliografas

Radio žinios iš tėvynės

— Kauno arkivyskupo generalinis vikaras Jokubauskis ir kurijos kancleris Mieleška išleido atsisaukimą dėl veikiančių partizanų, kuriame sakoma: „Todėl paklausykite bažnyčios, paklausykite valdžios, paklausykite mielos tėvynės, meskite kerštą, meskite ginklus ir grįžkite į kilni atstatymo darbą... Po atsisaukimu nepasirašė arkivyskupas M. Reinsys, vyskupas K. Paltauskas ir vysk. T. Matulionis.“

— Buvome pranešę, kad grįžo kun. J. Vallokaitis. Teko sužinoti, kad, kiek pabuvojęs, vėl grįžti atsisakė Rusijon „pataisyti sveikatos“.

— Žemės Bankas paskyrė 4 mil. rublių Klaipėdos krašto naujaukams.

— Panevėžio alaus daryklos „Kainapilio“ vedėjų yra inž. Jarošlavas Surkevičius.

— Kauno universiteto studentai apgyvendinti dviejuose bendrabutyse: studentai – ateitininkų rūmuose, studentės – teisininkų namuose, Trakų g-vėje, prie Vytauto kalno.

— Vilniuje steigiamas revoliucinis muziejus.

— Kaune visi didieji pastatai apgyvendinti NKVD įstaigų.

— Poetė Salomėja Neris-Bačinskaitė-Bučienė palaidota Kaune, Karo Muziejaus sodelyje, prie Nežinomo Kareivio kapo. Lietuvos TSR vyriausybės nutarė poetės vardą įamžinti: pastatyti Vilniuje jos paminklinį biustą, pavadinti Kaune jos vardu gatvę, pavesti valstybinei grožinės literatūros leidykla išleisti jos raštų pilną rinkinį, pavadinti jos vardu Vilniaus mer. gačių gimnaziją ir paskirti Vilniaus universiteto istorijos-filologijos fakultetė Neris vardo 400 rublių stipendiją.

— Paskutiniu metu areštuoti: J. Keliuotis (už pogrindinę spaudą), prof. T. Petkevičius, adv. D. Toliusis, Z. Blynas, asist. Vyt. Jurgutis, asist. Alg. Jurskis, dr. A. Juška, adv. J. Pikilišius ir ministr. P. Klimas.

— Vilniuje veikia 5 kinai: „Adrija“, „Casino“, „Helias“, „Mūza“ ir „Aušra“. Iš filmų paminėtinos, dažnai kartojamos: Georgijus Sakadze, Edisonas, Saulėtojo slėnio serenada, Carlo teta ir Pergalė šiaurėje.

— Valstybinė enciklopedijų, žodynų ir mokslo literatūros leidykla išleido: prof. B. Voronovo Veljaininovo „Ar buvo pasaulio pradžia ir Ar bus pabaiga?“, A. I. Oparino „Gyvybės atsiradimas žemėje“ ir M. Gremianskio „Kaip atsirado žmogus“.

— Valstybinės knygų prekybos trestas yra gavęs iš broliškųjų respublikų didesnių kiekių vadovėlių mokykloms, kurie išskirstomi miesto ir apskrčių švietimo skyriams.

— Mėsos ir pieno pramonės liaudies komisarato planinio ekonominio skyriaus viršininku yra Kadys.

— Lietuvos TSR mokslų akademijos etnografiniam skyriui vadovauja P. Bugailiškis. Skyriaus iniciatyva spaudai paruošta lietuvių liaudies dainų rinkinys, kuriame

nurodyti jų ryšiai su kaimyninių tautų melodijomis, ir etnografinis darbas apie Marcinkonių apylinkę. Be to, Z. Slavinskas-Slaviūnas parėšė darbą „Daugialabsės lietuvių tautos dainos“. Kaip „Tiesa“ praneša, paruošta 20 straipsnių apie tautos medžiaginę ir dvasinę kultūrą ir apie archeologiją. J. J. Ciurlionytė baigia rašyti knygą apie tautosaką, pavadinus „Lietuvių tautos darbo dainos“. Minimi tautosakininkai P. Bugailiškis ir Z. Slavinskas pakelti į profesorius, o J. Ciurlionyte suteiktas mokslininkės vardas.

— Vilniuje įsteigta bakelitų fabrikas, gaminas sagas, įvairias dėžutes ir šlaip smulkenas. Įmonė vadovauja: Šaškovas, Katšonovas, Lebedevas, Burova, Sabalevskis ir Jurkevičiūtė.

— Londone tarptautinėje jaunimo konferencijoj Lietuvos komunistiniai jaunimui atstovavo Tarvybų Sąjungos divyris Užpalis, TSRS aukščiausiosios tarybos deputatas Norkevičiūtė ir Lopato.

— Kritikas Kostas Korsakas-Radžvilas pakeltas į profesorius.

— Vilniuje švietimo liaudies komisarato salėje, Volano g-vė 10, dažnai suremiami įvairūs koncertai. Neseniai Kauno konservatorijos prof. Ladislavas Hajošo suruošė smuiko koncertą; programoje buvo tik sovietų kūrinių.

— Lengvosios pramonės liaudies komisarato planavimo skyriaus viršininku yra P. Karaliūnas.

— Kaune Lietuvos tarybinių rašytojų klube (buv. J. Tūbelio namuose) dažnai surengiami lietuvių poezijos vertimų vakarai, kuriuose rusų Susanna Mar skaito savo vertimus iš lietuvių kalbos. Dalis išėjo keliais leidiniais, o naujas, „Tėviškės padangėje“, baigiamas spausdinti Maskvoje; jame yra Neris, Giros, Cvirkos, Borutos ir kt. cileraiščių. Su vertimais pasirodo ir R. Januškevičienė.

— „Maželių Tiesa“ rašo: „Maželių apskritys švietimo skyrius, norėdamas panaikinti visas padarytas buržuazinius laikais skriaudamas mokslo siekiančią darbą liaudžiai, organizuoja Maželiuose suaugusiųjų progimnaziją“.

— Prof. K. Pakštas atvyko trumpam laikui į Čikagą. Ieško spaustuvės, kuri greit galėtų atspausdinti jo parašytą anglų knygą apie Lietuvą.

Kas darytina, kad 1946 metai būtų laimingesni

Visų pirma turėtume savo vaikučius apsaugoti nuo tam tikrų ligų. Geriausia apsauga nuo šiltinės, difterito ir raupų yra skiepėjimas. Nuo rudens, kada atitinkamo amžiaus vaikai buvo skiepijami, praėjo jau kuris laikas. Daugelis kūdikių sulaukė 6 mėnesių, kiti sulaukė dviejų metų. Šitie vaikai dabar reikalingi apsaugos.

Skiepėjimai prasidės dar šį mėnesį. Paskirtą dieną motinos turi savo vaikučius atnešti į ambulatoriją ir lankyti ją kas savaitę, iki skiepėjimai bus baigti.

Antra. Veskite vaikučius į VAIKŲ KLINIKĄ, Augsburg-Hochfeld, 28 blokas, 10 įėjimas. Priėmimo valandos kiekvieną ketvirtadienį 14 – 16 val. Vitaminai, sveikatos tikrinimas ir patarimai motinoms padės vaikučiams apsaugoti nuo ligų. Vaikų ligų specialistai būdi nustatytu laiku. Ji palars, kaip dažnai jūsų vaikučius turėtų lankyti klinika.

Ligoti vaikai nepriimami, nes jiems reikia kreiptis į ambulatoriją.

Kitos priemonės palaikyti gerai sveikatos yra: reguliarus valymas ir gėrimas, pasivaikščiojimai ore, atskira lova, izoliavimas nuo sergančiųjų, negaluojančių kreipimasis į gydytoją.

Tai padės mūsų stovykloje palaikyti vaikų sveikatą.

Platinama informacinė mežiaga apie Lietuvą

Dienraštis „Draugas“ praneša, kad dnosusis Lietuvos laisvės reikalų rėmėjas ir veikėjas K. Žemaitis, Filadelfijoje, padovanavo prėlatui Edvardui Hawks, savaitraščio „The Catholic“ Standart and Times vedamųjų redaktorui, pulk. Petručio knygą, išverstą į anglų k., „Lithuania under the Sicle and Hammer“ – Lietuva po plautuvu ir kiju. Paskutiniu metu iš E. Hawks Žemaitis yra gavęs padėkos laiską, kuriame rašoma, kad pulk. Petručio informacijos būslančios panaudotos visuomenės informacijai, ir priduriama, kad Lietuva turinti teisę būti nepriklausoma valstybe.

Feljetonas

Alkanos moterys

Jurgutėliau, mūsų moterys išalkę, Nors konservų, makaronų daugel valgo –

Vis išalkę ir išalkę...

Jau kelintas metas – baisiai trūksta vyru, Nors giandien beveik kiekvieną gaidi myli –

Trūksta vyru, trūksta vyru...

Kitąsyk dykų ponaicij buvo daugel, Tai vis rinkosi, visokiais mulkiais šaukė –

Ak, tada jų buvo daugel!

O dabar gražuolės tokio skirtingo nedaro Ir del vieno Jurgio visos kelia karą –

Kokio skirtingo nedaro...

Ogi vyru gal tas karas sugadino, Tingi, liurbini, kažkodel tarnaut merginom –

Gal tas karas sugadino...

Belgi jei mergišius kokis atsiranda, Jau su žyposnomo mafrosnos vidur plento

Prie kiekvieno lenda...

Net pro langus dantis rodo, žvilgsniais saudo, Kad pafekt! prie uniformos ir naktini raula –

Dantis rodo, žvilgsniais šaudo...

Tepa žandus, pėsa antakius ir kuodą raito, Vis tiek pal – sena maltrona ar mergaitė –

Jurgius gauda greitai...

Tik mūšišiai, gaila, tokie nepaslanūs, Gal nereik jiems grožio nei pudruoti rankų,

Kad iš tolo damų lenkias...

Be! yra keli herojai minkšto molio –

Alkanos gražuolės jiems ir lovos kloja

Ak, tie vyrai minkšto molio

Motiejukas

Tai nereiškia, kad nuo aukų rinkimo kaip išteklį šaltinio reikėtų atsiskyti, tačiau juo toliau, juo labiau jis nebegalai būti mūsų pagrindinių lėšų šaltiniu. Todėl tenka lėšų parpinimui spręsti kitu būdu, net ir paprastam aukų rinkimui ieškoti kitos formos.

L.R.K. Augsburgs skyrius, turėdamas galvoje susidariusias sąlygas, papildymui savo, centru, Bavarijos apygardos (Amerikiečių zonoje) ir skyrių kasų, pritariant L.R.K. Centrai, nutarė praversti piniginę loteriją. Tuo reikalu buvo kreiptasi į UNRRA (Augsburge) ir gautas sutikimas.

Loterijos bilietai bus platinami visoje Amerikiečių zonoje, pagal galimybę ir Anglij bei Prancūzų zonoje. Kadangi šioji loterija yra grynai skirta tik lietuvių šelpimo reikalmams, tad ir bilietų platinimas bus tik lietuvių tarpe.

Loterija bus vienos klasės. Bilietų — 20.000. Pilno bilieto kaina RM. 10,—, pusės — RM. 5,—. Viso laimėjimų — 4.000, suma — RM. 83.500,—. Didžiausias laimėjimas — RM. 5.000,—, mažiausias — RM. 10,—.

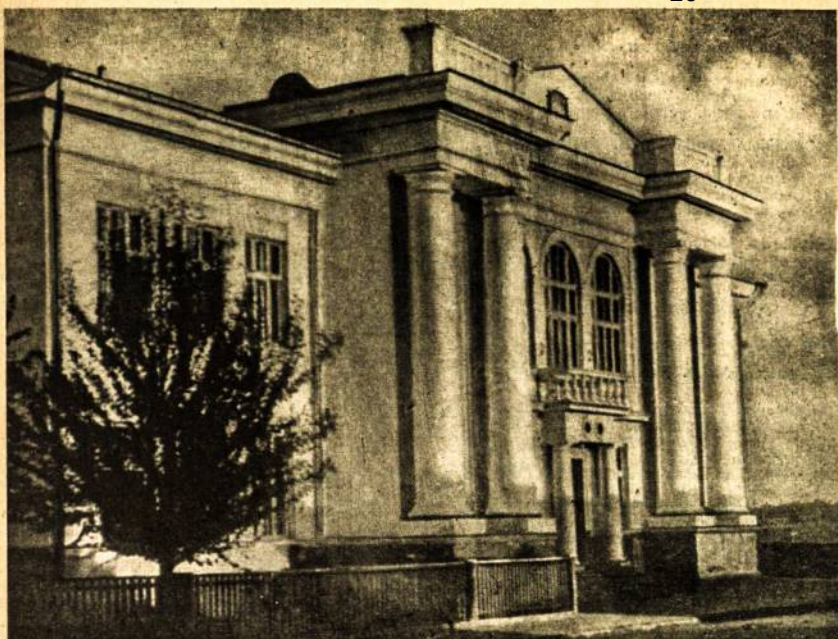
Loterijos paruošiamieji darbai jau atlikti ir bilietai atspausdinti. Tačiau prieš akis dar didžiausias ir svarbiausias darbas — bilietų išplatinimas. Nuo išplatavimo priklausio ir pajamų dydis ir, apskritai, visos loterijos pasisekimas. Prie platinto darbo norima pritraukti visus L.R.K. skyrius, kurie tuo pačiu turės progą ir savo kasas šiek tiek papildyti, nes platintojams bus išmokama 10 % bilieto kainos.

Loteriją (t. y. laimėjimų traukimą) numatoma praversti kovo mėn. pradžioje, kas ir ant bilietų pažymėta.

Iš loterijos gautas grynas pelnas bus paskirstytas susitarus su L.R.K. Centru ir Igaliojiniu Amerikiečių Zonai. Atitinkamos jo dalys bus skiriamos: Centrai, Studentų Fondui, Skautų Sąjungai, belaisviams mokslievių šelpimui ir t. t. Taip pat prie loterijos bilietų išplatinto aktyviai prisidėjusiems skyriams numatoma skirti atitinkama gryno pelno dalį.

Kaip jau minėta, loterijos pilnas pasisekimas priklauso nuo sėkmingo bilietų išplatavimo. Todėl mes kreipiamės į visus skyrius, prašydami mus šiame sunkiame darbe kiek galima aktyviau paremti, kaip tai — platinant bilietus, pravedant visokeriopą reklamą ir panašiai, tuo pačiu kreipiamės ir į jautrią lietuvišką visuomenę, prašydami visus prisidėti prie šio vairo — loterijos. Pirks loterijos bilietą, ne tik į laimėjimus pretenduoja, bet kartu paremia L.R.K. darbą sunkiose šiandieninėse sąlygose, paremia vargstantį, paramos reikalingą lietuvi.

L.R.K. Augsburgs skyrius

Zarys gimnazijos rūmai

PRASIDĖJO JUNGTINIŲ TAUTŲ KONFERENCIJA

Sausio 10 d. 17.03 val. Londone prasidėjo pirmoji JT konferencija, kurią atidarė paruošiamosios komisijos pirmininkas Kolumbijos atstovas dr. E. Z. Angel. Atidaryme dalyvavo 20 užsienių reikalų ministrų iš 51 dalyvaujančių tautų. Be to, dalyvavo ir eilę ministrų pirmininkų. Iš didžiųjų valstybių nebuvo užs. ministrų Rusijos ir Kinijos. Konferencija apsiribojusi JT organizacija ir aktualiausiais tarptautiniais problemomis.

Iš tarptautinių problemų ypačiai pažymėtina tarptautinio atominės energijos sureguliuojamo klausimas. Taip pat šiuo metu yra visa eilė kitų ypatingai aktualių klausimų, kuriuos gali iškelti paskirti JT nariai. Iš konferencijai aktualių problemų paminėtinos: 1) pabėgėlių, ypač žydų pabėgėlių klausimas ir žydų imigracija į Palestiną, 2) Indonezijos klausimas – indonezai reikalauja nepriklausomybės, 3) Rusų teritoriniai reikalavimai Turkijai, 4) Sirijos protestas prieš anglų-prancūzų Levanto sutartį, 5) naujų narių į JT priėmimas, 6) naujų narių į UNRRA priėmimas, 7) nenuolatinių saugumo tarybos narių rinkimas, 8) sudarymas JT generalinio štabo komisijos, 9) kolonijoms, mandatomis ir sveltoms sritims patikėtinų klausimas. Manoma, kad antroji konferencija įvyks pavasario pabaigoje arba vasaros pradžioje.

Karaliaus Jurgio VI kalba

Konferencijos išvakarėse karalius Jurgis VI delegacijų vadovams surengė valstybinį priėmimą. Karalius pasveikino tautų atstovus ir pareiškė: „Jūsų rankose likimas milijonų šios dienos žmonių ir milijonų ateinančių kartų žmonių“.

Pati konferencija buvo atidaryta Kolumbijos atstovo dr. Z. Angeli. Šia proga kalbėjo Britų ministras pirmininkas Atlee. Jis padėkojo dr. Z. Angel už frišą ir pareiškė, kad JT tautos remia visą anglų tautą bei partijų skirtumo. Tarp kita ko, Atlee pareiškė: „Mums visai aišku, kad

žmonija stovi sprendžiamoj kryžkelėj ir, gal būt, labiau, kaip kada nors. Jei kiltų trečias pasaulinis karas, tai galėtų pasaulio pažangą būti sulaukysia išisoms generacijoms. JT organizacija turi būti lemiama užsienių politikos veiksnys. Visi turime pripažinti, jog Sovietų užs. reikalų komisaras pasakė tiesą, sakdamas, kad taika yra nedaloma. Mūsų kiekvieno gerovė yra neatskiriama susijusi su viso pasaulio gerove, nes mes esame vienos šeimos nariai. Atominės bombos išradimas yra žmoniui paskutinis išspėjimas. Pasaulo tautų atstovams tenka pasirinkti tarp gyvybės ir mirties. JT organizacija įgalina tvarką ir teisę įgyvendinti jėga. Nustatydami JT tikslus, šalia tikslo išvaduoti žmones iš baimės pastatėme tikslą išvaduoti žmones iš vargo. Paskiram žmogui medžiaginis nelikimas dažniau ir pastoviau stovi prieš akis, kaip gresiančio karo pavojus. Be socialinio teisingumo ir saugumo negali būti palvorio taikos. Kaip tik tarp jų, kurie nieko neturi nufoti, plėšėkės ir užpuolėkės valstybės randa savo tikruosius pasekėjus. Tad aišku, kad šalia svarbaus darbo, kurį turi atlikti saugumo taryba, taip pat ūkio ir socialinių reikalų taryba bus svarbus tarptautinio gyvenimo veiksnys. Mūsų galutinis tikslas yra ne karo išvengimas, bet žymiai daugiau: sukūrimas pasaulinio saugumo ir laisvės, pasaulio, kuriame teisingumas ir doroviniui dėsniui viešpatuoja. Mes privalome turėti ir turėsime šio srity pasiekimo.“

Po atidarymo Belgijos užsienių reikalų ministras P. H. Spaak 28 balsais prieš 23 buvo išrinktas konferencijos pirmininku. Spaako kandidatūra buvo pasiūlyta britų, o amerikiečiai ir rusai buvo pasiūlyti Norvegijos užsienių reikalų ministrę T. Lie.

Spaak sausio 11 d., pradėdamas pirmąją konferencijos darbo posėdį, pasakė kalbą, pagerbdamas mirusį JAV prez. F. D. Rooseveltą. Po atmetimo Sovietų pa-

siūlymo rinkimus atidėti 34 balsais prieš 9 buvo išrinkti nenuolatiniai saugumo tarybos nariai: Brazilija, Meksika, Lenkija, Egiptas, Olandija ir Australija. JAV užs. reikalų ministris Byrnes ir Britų užs. reik. min. Bevinas pasisakė prieš Sovietų pasiūlymą. Byrnes pareiškė, kad atidėjimu būtų sukurta precedentas, kuris ateityje neabejotinai apsunkintų konferencijos darbus. Bevinas taip pat primygtinai siūlė laikytis nustatytos darbų tvarkos. Esą būtinai reikalinga atsispirti grupinėms tendencijoms ir balsuoti kaip vieningai bendruomenei. Niekas taip nepakenktų JT pasitikėjimui, kaip tęsimas manevrų ir apsunkinimų, kurie savo laiku sukurtė pasitikėjimą Tautų Sąjunga. Kai delegacijos pasirodė balsavimams, Sovietų delegacijos pirmininko pavaduotojas Gromyko pakilęs pareiškė nepasitenkinimą

Administracijos pranešimai

1. Laikraštį užsisakyti galima ne trumpesniais laikais, kaip vienam mėnesiui (keturis numerius), skaitant vieną numerį 80 Pf. Pavieniams asmenims laikraščio kreditan nesučiame. Nuolatiniams kreditoriams ir komitetui, susitarus, laikraštį gali gauti kreditu su 10% nuolaidos. Ta pačia proga prašome gerb. platintojų ir komitetus, kurie už laikraštį nėra atsilyginę, nelaukiant atsistieiti.

Praėjusių ir šių metų ankstyvesnių numerių jau nėra.

2. Paieškojimų turime dar daug laikraštyje neradę. Nauji rikiuoti pasiūlydami RM 2.—, jei ieškoma pavienio asmens ar šeimos (ne daugiau 4 asmenų). Jei ieškoma daugiau, kaip 4 asmenų, tai už kiekvieną sekančią asmenį primokama RM 1.—. Neapmokėtų paieškų nepriimame.

Administracija

Padėka

Nuoširdžiai dėkojame „Žiburių“ reikalams paaukojusiesiems: M. Saulinskui, Buchloe (300 RM), J. Bubieliui, Augsburg-Haunstetten (100 RM), ir Puidokienėi, Augsburg-Stadtbergen (100 RM).

Leidėjai

rinkimų tvarka, kadangi delegacija neturėjusi galimybės įteikti rinkimų pasiūlymo. Pirmininkas Spaak atsakė, kad jis prieš savo pranešimą užpildyti rinkimų lapelius primygtinai prašė įteikti pasiūlymus, bet tokio pasiūlymo nebuvo įteikta. Ukrainos delegacijos pirmininkas tuomet pasiūlė nenuolatines saugumo vietas lygiai geografiškai padalinti. Po šio pasiūlymo įvyko rinkimai.

Viso konferencija turės apvarstyti parengiamosios komisijos nustatytą 21 programos punktą. Pabėgėlių klausimas eina septynioliktojo punktu.

Sovietai išradė

baisiausią atominę bombą

Didž. Britanijos mokslininkas fizikas dr. Rarhael E. G. Armatloe pranešė, kad Rusija išradusi atominę bombą, žymiai galingesnę, negu anglų amerikiečių išrastoji. Jau esąs išmėginatas jos pajėgumas. Ji esanti teniso sėdulinuko dydžio ir išvystanti veikimą 85 km

Sprogdus atominę bombą

horizontaliai ir 10 km vertikaliai. Temperatūra siekianti keletą milijonų laipsnių. Toliau mokslininkas tvirtina, kad bomba galinti būti masiškai gaminama. Ji esanti išrasta su pagalba vokiečių mokslininkų, kuriuos rusai paėmė į nelaisvę. Armatloe mini Voler ir vengrus.

Mandagumo problema (spren- žia, užsienių reikalų ministeriai)

Herz pavardės, bet jų vardų nežino.

Pirmojo bandymo vieta nežinoma. Antrasis bandymas buvęs atliktas „kalnuotose vietose“.

Yra žinoma, kad po anglų amerikiečių atominės bombos paskelbimo pasauliui Sovietų Karo Apsaugos Taryba įsakė rusų mokslininkams sukoncentruoti visas jėgas atomo tyrimams. Rusų mokslininkai, dirbą atomo išvystymo srityje, yra: Joffe, Smyonov, Kapica, Zeldovici ir Vilanov. Kaip žinoma, Kapica anksčiau dirbo Cambridge'o universitete ir, 1925 m. lankantis Maskvoje, buvo rusų su laikytas. (St. a. Str., Nr. 8)

Sovietai gali tonomis gaminti

atominės bombas

Dr. E. G. Armatloe, aiškiu mokslininkas, pareiškė, kad Rusija išvystys atominę bombą. Anot jo, „D. Britanija galinti atominės bombas pagaminti tik gramais. Amerika — centneriais, bet Rusija galinti gaminti tonomis“.

(St. a. Str., Nr. 10)

JAV ambasadorius protestuoja

prieš antikapitalistinius

potvarkius Lenkijoje

Amerikiečių ambasadorius Arthur B. Lane informavo lenkų vyriausybę, kad jis priešinsis suteikti JAV pašalpą Lenkijai, „kol tame krašte galios esamos sąlygos“.

Ambasadorius protestavo prieš laikinosios vyriausybės antikapitalistines priemones, įskaitant ir visos pagrindinės pramonės nacionalizavimo potvarkį. Toliau Lane pareiškė, kad pagal sutartį amerikiečių biznieriems leidžiama laisvai įvažiuoti į Lenkiją ir organizuoti komercines įmones.

(St. a. Str., Nr. 10)

Laisvojo Tarpjūrio Charta

„Slovo Polskie“ pranešimu, Londone veikias Vidurinės ir Rytų Europos Federalinis Klubas. Jisai paskelbęs „Laisvojo Tarpjūrio Chartą“, kuri numatanti tarp Baltijos ir Viduržemio jūros esančių tautų konfederaciją — 160 milijonų gyventojų bloką. Toji konfederacija, esą, turėtų apimti albanus, bulgarus, kroatų, graikus, čekus, rumunus, serbus, slovakus, slovėnus, lenkus, gudus, ukrainiečius, lietuvius, latvius, estus ir vengrus.